

SOLI DEO GLORIA

Solas

číslo 53

zima 2021

**stratiť dušu
a
zachrániť dušu**

A photograph of a dirt path covered in snow, leading through a forest of trees heavily laden with snow. The sky is a clear, bright blue. The path is the central focus, leading the eye into the distance.

**Lebo ktokoľvek by chcel zachrániť
svoju dušu, stratí ju...**

Lukáš 9:24

Keby aj svet človek získal

1. Keby aj svet človek získal,
čože by len z toho mal?
/: Dušu svoju keby stratil,
nemôže byť väčší žiaľ.:/

2. Kto pre Krista všetko stratil,
stokrát viacej získal v ňom.
/: Na zemi už pokoj, šťastie,
večný život, v nebi dom.:/

3. Neotálaj, priateľ milý,
sveta vzdať sa návtedy!
/: Pán Ježiš ti malú stratu
veľkým ziskom nahradí.:/

Spevník *Duchovné piesne*, Nitra 1987, pieseň č. 103.
Publikované s láskavým súhlasom zostavovateľa spevníka.

Obsah

Keby aj svet človek získal	1	Andrew Murray: Škola poslušnosti.....	16
Pri Jakobovej studni	2	Náš Boh, náš Pán.....	21
Stratiť a zachrániť svoju dušu	6	Život, živý	25
Cena duše.....	8	Vznik vesmíru vo Veľkom tresku	34
Tí, ktorí sa stavajú proti pravde	11	2 % z dane z príjmu.....	44

Pri Jakobovej studni

V správny čas na správnom mieste

Ale ide hodina a je teraz, keď pravi modlitebníci budú sa modliť Otcovi v duchu a v pravde, lebo aj Otec hľadá takých modlitebníkov, ktorí by sa mu tak modlili.

Ján 4:23

Milé sestry, milí bratia, jednou vecou si môžeme byť istí. A tou je, že Pán Ježiš Kristus nás miluje. A tak vzájomne sa stráziac zachovávajme sa v láske Božej.

Niekedy počujeme, že nejaký človek sa nachádzal v nesprávny čas na nesprávnom mieste. To sa hovorí vtedy, keď dôjde k nejakej ujme na zdraví, k nejakej tragédii, nehode, čo má často veľmi zlé následky. Inokedy, keď ide o nejaký vzácny zážitok, o nadobudnutie niečoho, čo svet nazýva šťastím, tak sa povie, že ten človek bol v správny čas na správnom mieste.

Čas a miesto sú dve veci, ktoré sú nerozlučne spojené. Tak je tomu aj v spojení s osobou Pána Ježiša Krista. On bol jediný, kto v maximálnej miere, môžeme povedať, že na 100 %, bol vždy v správny čas na správnom mieste. A to je skutočnosť, ktorá je pre nás Božím požehnaním, ktoré prichádza i k nám práve preto, že Pán Ježiš takto konal.

Budeme uvažovať nad niektorými veršami 4. kapitoly evanjelia podľa Jána, ktoré opisujú stretnutie Pána Ježiša so ženou Samaritánkou: „*A musel ísť cez Samáriu. A tak prišiel do mesta Samárie, zvaného Sichar, blízko pozemku, ktorý bol dal Jakob Jozefovi, svojmu synovi. A bola tam studňa Jakobova.*

Ježiš teda, unavený z cesty, sadol si takto na studňu, a bolo asi šesť hodín“ (verše 3-6).

Tu si čítame, že Pán Ježiš opustil Judsko a išiel do Galiley. V meraní nášho času bolo zhruba pravé poludnie. Vieme si snáď predstaviť horúčavu, ktorá tam bola. Slnko páli, ale je tu aj zdroj občerstvenia. Nejde však teraz o túto vec. Ide nám o rozhovor so ženou Samaritánkou a o to, čo vyplýva z veršov 20 a 21: „*Naši otcovia sa modlievali na tomto vrchu, a vy hovoríte, že v Jeruzaleme je miesto, kde sa treba modliť. Ježiš jej povedal: Ver mi, ženo, že ide hodina, keď ani na tomto vrchu ani v Jeruzaleme nebudete sa modliť Otcovi.“*

Tieto verše ukazujú na určitý prelom v živote ľudí – Židov, Samaritánov a povieme i pohanov – vlastne všetkých ľudí tejto zeme. Písmo také miesta, kde došlo k prelomu v dejinách ľudstva dosť často opisuje. Niektoré z tých miest si aj priblížime.

Jedno miesto je práve to, ktoré Boh pripravil pre vrchol svojho stvorenia, pre človeka, a to je raj. Záhrada Éden bolo miesto, ktoré oplývalo všetkými krásami a bohatstvom Božieho požehnanja. Miesto, kde bol postavený človek, aby panoval nad všetkým tým,

o čom Písmo konštatuje, že „všetko bolo veľmi dobré“ – aby to všetko spravoval. Boh zveruje všetko stvorenstvo do jeho rúk. Avšak všetci dobre vieme, ako to skončilo. Žiaľ, nielen z textu Biblie, ale aj z vlastných životov.

Záhrada Éden, miesto Božej prítomnosti, Božieho požehnania, miesto, kde človek mal užívať všetku krásu Božieho stvorenia a plné Božie zaopatrenie, miesto spoločenstva s Hospodinom, je človeku zobraté. Je napísané, že *Boh ich vyhnal zo záhrady Édena, z raja, a dal cherubínov s plamenným mečom strážiť cestu k stromu života.*

Veci a udalosti v stvorenom svete pokračujú a priblížme si inú skutočnosť a iné miesto, ktoré sú opísané v 8. kapitole 1. Mojžišovej, kde čítame o tom, ako začali opadať vody potopy a ako Noeho koráb zakotvil na vrchu Ararat. Čítame, ako sa odohrávajú udalosti, v ktorých Boh dáva poznávať a vidieť Noemu svoj zámer – zmilovať sa nad svetom.

Najprv je to krkavec, ktorého Noe vypustil, a *ktorý vyletiac odletoval a priletoval, dokiaľ nevyšli vody z povrchu zeme* (verš 7). Potom je tu vypustená holubica, ktorá sa vrátila späť do korábu preto, že nenašla miesto, kde by mohla zosadnúť. Vychádzame z toho, že holubica je obrazom krotkého, čistého živočícha a ešte nemala miesto, kde by na obnaženej zemi zosadla. Ale potom, po siedmich dňoch, sa stalo to, že vyletela a *prišla k nemu v čas večera, a hľa, niesla čerstvo odtrhnutý lístok z olivy vo svojich ústach* – znak toho, že život na zemi sa znovu objavuje. Potom, po ďalších siedmich dňoch Noe znova vypustil holubicu, ale tá sa k nemu už nevrátila. Boh znovu uvádza zem do

takého stavu, že je miestom, na ktorom je možné opäť žiť.

Vieme, že potopou bolo ľudstvo, mimo Noeho a jeho rodiny, zahladené, ale tým ešte nedošlo k tomu, že by hriech ako taký bol odstránený. A preto sú v Božom slove miesta, z ktorých sa dozvedáme, že napríklad Jakob v 28. kapitole 1. knihy Mojžišovej v jednej súvislosti konštatuje: *„Aké strašné je toto miesto!“* (verš 17). Toto konštatovanie o mieste je spojené s tým, že tu prebýva, alebo je tu prítomný Hospodin. I z tohto verša a z týchto miest (verše 11-18), i keď nás to možno prekvapí, vidíme, že prítomnosť Hospodina Boha nie je vždy spojená len s pokojom, s radosťou a s láskou. Podľa toho, v akom stave je ľudské srdce, miesto, na ktorom je Boh prítomný, môže byť strašné miesto. Je to miesto, na ktorom človek vždy musí mať veľkú bázeň a úctu.

Podobne tak to bolo aj s Mojžišom, keď prišiel na miesto, kde na púšti horel ker. Tam zaznel hlas a počul slovo: *„Nepribližuj sa sem! Zozuj svoju obuv zo svojich nôh, lebo miesto, na ktorom stojíš, je svätá zem“* (2. Mojžišova 3:5). Môžeme konštatovať, že sú starozákonné miesta, na ktorých sa nachádza alebo kam prichádza Božie dieťa, ktoré sú sväté a to pre skutočnosť, že tam „prebýva“, že je tam prítomný Hospodin Boh.

Posunieme sa v čase dopredu a v 20. kapitole 2. Mojžišovej čítame: *„A Hospodin riekol Mojžišovi: Takto povieš synom Izraelovým: ...Neučinite si v obecenstve so mnou strieborných bohov alebo zlatých bohov; neučinite si. Oltár mi spravíš zo zeme, a obetovať budeš na ňom... Na každom mieste, na ktorom dám sláviť pamiatku svojho mena, prídem k tebe*

a požehnám tá“ (verše 22-24). Táto skutočnosť znamenala pre Mojžiša, pre izraelský národ, veľmi veľa, lebo je tu výstraha: „*Majúc obecenstvo so mnou*“, hovorí Boh, „*nebudete mať cudzích bohov*“. Nevybudujete si, nepostavíte si, nezhotovíte niečo, čo by bolo takým, že sa tomu budete klaňať a budete to uctievať. Pre Izrael malo obecenstvo so živým Bohom toto pravidlo: postaviť oltár zo zeme, oltár z kameňa a pokyny, ako ho zhotoviť a ako na ňom uctievať (verše 25-26). To, na čo chceme položiť dôraz je, že: „*Na každom mieste, na ktorom dám sláviť pamiatku svojho mena, prídem k tebe a požehnám tá*“. Boli teda miesta, ktoré Boh určil a ktoré dal, kde sa mala sláviť pamiatka jeho mena. A tak to bolo až do tých dní, o ktorých čítame v 4. kapitole evanjelia podľa Jána. Je tu chrám, je tu Jeruzalem, je tu miesto, o ktorom Židia hovoria, ako to povedala aj Samaritánka, kde sa treba modliť k Bohu: „*Ale my, Samaritáni, máme zase iné miesto a iný oltár, kde sa modlíme a kde oslavujeme toho istého Boha*“. Pán Ježiš jej však teraz hovorí – a to je tá, už naznačená zmena, že *ide hodina, kedy sa veci budú meniť*. Nebude rozhodujúce miesto. Nebude to chrám v Jeruzaleme a nebude to ani na „*tomto vrchu*“ (verš 20). Nakoniec vieme, že o niekoľko rokov chrám prestal existovať, a že tie mnohé miesta, kde bol Boh uctievaný, zanikli. Avšak zostalo to, čo je tu napísané – a o čo tu teraz ide. Ide tu o Ducha a ide tu o Pravdu. Toto sú veci spojené s pravými modlitebníkmi.

Kráľ Šalamún, keď postavil chrám, (1. Kráľov 8:13) povedal slová v zmysle, že *vybudoval dom a vybudoval stále miesto, kde bude Hospodin, Boh oslavovaný*.

vaný. Zároveň v tej istej kapitole v 27. verši potom pokračuje: „*Či v skutku bude Boh bývať na zemi?*“ Ako keby prorocky vyslovil to, čo teraz nachádzame potvrdené v rozhovore pri Jakobovej studni, totiž, že Božia prítomnosť a miesto pre slávenie Boha, nie je vymedzené prostredím, na ktoré má človek prichádzať.

Sú iné miesta – a teraz mám na mysli miesta Písma, ktoré vedú k tomu, že nastala iná doba. A tou dobou a miestom prelomu je Golgota. Toto je miesto, kde končia starozákonné obete. Toto je miesto, kde pre Židov ako takých končí to, čo bolo spojené s obeťami podľa zákona a so všetkým, čo bolo ustanovené Mojžišovým zákonom.

Náš veľkonočný Baránok je zabitý. Miestom je Golgota. Teraz je však miestu nadradený stav srdca alebo ducha človeka.

Miesta, kde v dnešnej dobe slávime Boha, sú naše spoločné zhromaždenia, naše zbory, ktoré, vďaka Bohu, sme si mohli zriadiť. A je to aj naša modlitebná komôrka. Avšak pravdou zostáva i v tejto dobe pandémie, a nech nás nemýli skutočnosť, že aj Pamiatku Pánovu slávime takýmto spôsobom, že aj tomuto miestu je nadradený stav srdca, stav ducha človeka. Preto sú tu tie už citované verše z 20. kapitoly 2. Mojžišovej, ktoré sa opakujú v 12. kapitole v 5. Mojžišovej, v ktorých Boh hovorí, prízvukuje – *na každom mieste*.

Slovami Písma z 18. kapitoly Matúšovho evanjelia môžeme povedať, že dnes takým miestom Božej prítomnosti je to miesto, „*kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som i ja v ich strede*“ (verš 20). Kde sa dvaja,

traja stretnú zhodne v mene Pánovom, to je to miesto, kde je Božia prítomnosť zasľúbená. Stretnutie v mene Ježiša Krista je zárukou jednoty srdc tých, ktorí sa stretávajú.

Nebudeme o nich hovoriť, ale sú to ešte aj iné miesta, ktoré sú významným medzníkom v živote ľudstva, jednotlivca. V prvom rade už spomenuté miesto Golgoty. Je to hrob, do ktorého bol položený po smrti na kríži Pán Ježiš Kristus. Ďalej je to to slávne miesto, ktoré mu je po vykonanom diele našej záchrany a spásy dané. Je to miesto po pravici Božej – miesto, kde je Ježiš Kristus z Nazareta, náš Spasiteľ, korunovaný ctou a slávou.

A potom sú ešte iné miesta, ktoré si z Písma môžeme priblížiť. To sú miesta budúcnosti. Napríklad miesto, na ktoré Pán zostúpi, keď opäť príde na túto zem. A potom je tu miesto, na ktoré sa iste všetci tešíme. Pán Ježiš o ňom svojím učeníkom pred odchodom k Otcovi hovoril: „*V dome môjho Otca je mnoho príbýtkov; keby nebolo tak, povedal by som vám to, pretože vám idem pripraviť miesto a keď odídem a pripravím vám miesto, prídem zase a poberiem si vás k sebe, aby ste tam, kde som ja, aj vy boli*“ (Ján 14:2-3).

Toto je, bratia a sestry, miesto, ktoré máme, ktoré máš ty, drahá duša, keď si uverila v Pána Ježiša Krista, ako v svojho Spasiteľa. Miesto v sláve Božieho, Otcovho príbýtku.

Sme vďační Pánovi, že už tu, v týchto zemských podmienkach môžeme viesť, aké je naše postavenie pred Bohom a kde je miesto nášho budúceho konečného prebývania. Bude to určite krásna doba. Doba, ktorá nie je určená časom, ale je vyjadrená pojmom *večnosť*. To je budúcnosť, keď budeme s našim Pánom na jednom mieste. Ale kde je miesto pre Boha dnes?

Jedno miesto, kde je Boh prítomný skrze svojho Ducha, je Cirkve, ktorá je, ako hovorí Písmo, chrám živého Boha, domom Božím, miestom, kde je skutočná prítomnosť Pána Boha.

Tým druhým miestom, kde Boh dnes prebýva, je jednotlivec, každý jeden, kto miluje Pána Ježiša Krista. Pán Ježiš povedal Júdasovi, nie tomu Iškariotskému: „... *Keď ma niekto miluje, ten bude ostríhať moje slovo, a môj Otec ho bude milovať, a prídem k nemu a urobíme si u neho príbýtok*“ (Ján 14:23).

Miesto pre Boha je v Cirkvi a vo mne a v spojení nás v Božej láske, v láske Kristovej. Verím, že Boh, či Pán Ježiš Kristus, má to svoje pravé, vyvýšené, nami oslavované miesto v nás i uprostred nás, ktorí sme jeho ľudom. Nech myšlienky a úvahy o čase a mieste Božej prítomnosti sú upriamené k stavu nášho srdca. Boh je na každom mieste a v každom čase všade tam, kde sa nachádzame my v stave pokory, bážne a vďaky. Tam je Boh s nami a bude s nami až na veky.

Vladimír Azor

To je moje prikázanie, aby ste sa milovali navzájom, ako som ja vás miloval.

Ján 15:12

Stratiť a zachrániť svoju dušu

Zamyslenie

Žijeme vo svete, kde sú niektorí ľudia pripravení vyhodit' sa do vzduchu v nádeji, že im to zaručí miesto v nebi. Ako uvidíme v dnešnom článku, aj Ježiš hovoril o potrebe stratiť život, no myslel tým niečo úplne iné.

A vravel všetkým:

*Ak chce niekto ísť za mnou, nech zaprie sám seba
a vezme svoj kríž na každý deň a nasleduje ma.
Lebo ktokoľvek by chcel zachrániť svoju dušu, stratí ju;
a kto by stratil svoju dušu pre mňa, ten ju zachráni.*

Lukáš 9:23-24

Slová veľmi podobné týmto sme už skúmali v 10. kapitole Matúšovho evanjelia, no v inom kontexte. Pri tejto udalosti Ježiš pripravoval svojich učeníkov na misijnú cestu skôr, než sa na ňu vydali. Pri uvažovaní nad významom slova „vziať na seba kríž“ sme si všimli, že pre obyvateľov vtedajšej doby mal tento výraz veľmi odlišný význam. V skutočnosti tí, ktorí brali na seba svoj kríž, robili to doslovne, pretože boli odsúdení na smrť a vlastný kríž si museli niesť na miesto popravy sami. Možno si pamätáte, že presne to isté musel urobiť aj sám Pán Ježiš, keď šiel cestou na Kalváriu –, teda skôr ako sa vyčerpaním zrútil.

Existuje však aj ďalší význam, na základe ktorého Pán niesol svoj kríž už od začiatku svojej verejnej služby, až do svojej smrti o tri a pol roka neskôr. Je pravda, že aj navonok znášal utrpenie spôsobené zlými ľuďmi – výčitky, ponižujúce zaobchádzanie, odmietnutie, protiventstvá, klamstvá o jeho poslanstve, antagonizmy – a nakoniec samotné ukrižovanie. Toto sú vonkajšie utrpenia (utrpenia

navonok), ktoré musel Spasiteľ niesť, no zároveň musel znášať aj vnútorný kríž. Z čoho pozostával tento vnútorný kríž? Spočíval v neustálom bombardovaní pokušeniami na hriech, na kompromisy, na odklon od cesty poslušnosti, ktorú mu určil Otec. Ako sme čítali už minule, diabol dokonca použil apoštola Petra ako nástroj v snahe presvedčiť Ježiša, aby sa vyhol hanbe a utrpeniu kríža. V skutku teda Pán Ježiš zažil vnútorné aj vonkajšie bremeno kríža – no ako vieme, zostal pevný a rozhodný, nikdy sa nevzdával a necúval späť.

Teraz by som rád zdôraznil skutočnosť, že znášanie kríža v tomto prenesenom význame bolo pre Pána Ježiša Krista každodennou skúsenosťou. Aká je však situácia, pokiaľ ide o tých, ktorí by chceli byť Kristovými učeníkmi? Nuž, novým prvkom v dnešnom texte –, ktorý nenájdeme v úryvku Matúšovho evanjelia, je slovo „denne“. *„Potom im všetkým povedal: Kto chce byť mojim učeníkom, musí zaprieť sám seba, každý deň vziať svoj kríž a nasledovať ma“* (Matúš 16:25).

Všimnime si paralelu s Ježišovou skúsenosťou. Tak ako pre Spasiteľa sa skúsenosť s nesením kríža neobmedzovala iba na koniec jeho pozemského života, aj pre Ježišových nasledovníkov je zomieranie samého seba (nášho ja), sebaopieranie a znášanie kríža niečím, čo ich sprevádza nepretržite, teda každý deň ich života.

Dovoľte mi vysvetliť viac. Je dôležité pochopiť, že byť skutočným učeníkom Ježiša Krista znamená zasvätenie celej bytosti, samého seba jemu. Pán Ježiš celkom oprávnenne vyžaduje, aby sme sa mu odovzdali – teda všetko, čím sme, nech sa stáva jeho vlastníctvom – naše telo, naša myseľ a duša. Musíme si uvedomiť, že stať sa skutočným kresťanom neznamená len niečo pridať do nášho života, ale skôr to znamená patriť niekomu inému.

Boli časy, keď som žil sám pre seba a uspokojoval svoje vlastné túžby a ambície – nechcel som, aby mi niekto rozkazoval. No keď som sa stal skutočným kresťanom, ochotne a dobrovoľne som sa vzdal všetkých týchto takzvaných „práv“, aby som mohol žiť pre svojho nového Majstra, Pána Ježiša Krista, a aby som ho potešil. Ako napísal apoštol Pavol: „*A nežijem už ja, ale Kristus, ktorý žije vo mne*“ (Galatským 2:20). To znamenalo nový smer, nový začiatok môjho života. Prirodzene, takéto zasvätenie Kristovi má veľa praktických následkov. Myslím tým to, že tak ako môj Pán musel čeliť protivenstvám, ohováraniu, nenávisti a odmietnutiu, aj ja musím byť ochotný čeliť odmietnutiu, neporozumeniu, zosmiešňovaniu a opovrhovaniu ľuďmi. Toto je ten kríž, ktorý musím byť pripravený niesť z lásky k svojmu Spasiteľovi. Ale to nie je niečo, čo robím raz a navždy. Práve naopak, každý deň svojho života

si musím uvedomovať skutočnosť, že kráčam v šlapajach toho, ktorým ľudia pohrdali a ktorého odmietali – a tak ako on, aj ja sa musím stotožňovať s Bohom a so zvestou evanjelia.

Teraz si všimnime, že keď Ježiš hovoril o tom, že človek má na seba vziať svoj kríž, nemal na mysli ľudí, ktorí chcú byť zvláštnymi, špeciálnymi kresťanmi alebo sa chcú zapísať do nejakého exkluzívneho zboru Ježišových nasledovníkov. Namiesto toho povedal: „*Kto chce byť mojim učeníkom, musí zaprieť sám seba, každý deň vziať svoj kríž a nasledovať ma*“ (Matúš 16:25). Pán nerozlišuje kresťanov na oddaných, odovzdaných nasledovníkov a neoddaných nasledovníkov. Pán Ježiš pozná iba jednu kategóriu kresťanov – a to tých, ktorí sú pripravení zaprieť samých seba a vziať na seba svoj kríž každý deň. Ľudí, ktorí odmietajú tieto podmienky, Ježiš opisuje ako takých, ktorí si chcú zachrániť svoj život – to sú ľudia, ktorí odmietajú zomrieť (v zmysle zbaviť sa) svojej nezávislosti a sústredenosti na seba (egocentrizmu), no týmto konaním vlastne strácajú večný život: „*Lebo ktokoľvek by chcel zachrániť svoju dušu (život),*“ hovorí Ježiš, „*stratí ju*“. Potom Ježiš pokračoval slovami: „*a kto by stratil svoju dušu pre mňa, ten ju zachráni*“. Strata života pre Ježiša neznamená stratu vlastnej osobnosti alebo slobody rozhodovať sa – znamená skôr vždy sa snažiť konať v súlade s Božou vôľou. Inými slovami, rozhodnutia by sa mali prijímať s cieľom potešiť Pána a jednoducho nie preto, aby sme uspokojili samých seba. To je význam povestných slov apoštola Pavla: „*A nežijem už ja, ale Kristus, ktorý žije vo mne*“ (Galatským 2:20).

Zaujímalo by ma, či niekto, kto číta toto zamyslenie, vyznal svoju vieru a učinil rozhodnutie viery už dávnejšie. Možno ste boli dokonca ako veriaci pokrstení, čím ste teda symbolicky vyznali, že ste skončili so svojim predchádzajúcim, starým životom a začali ste nový život s Ježišom Kristom ako svojim Pánom a Spasiteľom. Ak ste tento krok podnikli už v minulosti, dovoľte mi opýtať sa vás, aký je váš stav, postavenie dnes. Obnovujete svoj záväzok voči Pánovi každý deň – teda zapieraním seba tým, že beriete na seba svoj kríž a nasledujete ho? Alebo je toto vyznanie a učinenie rozhodnutia viery už len vzdialenou spomienkou? Zabudli ste, že tento záväzok je na celý váš život, čo znamená stavať sa na Pánovu stranu aj za cenu straty vašej reputácie, váženosti, dokonca vašich priateľov? Alebo musíte priznať, že váš záväzok je vlašný, že sú veci, ktorých ste sa neboli pripravení vzdať z lásky k Spasiteľovi, že existujú limity, cez ktoré už nie ste ochotní, pri-

pravení prejsť, aby ste ho nasledovali. Nemôžem vidieť vaše srdce, ale Pán vie, či ste skutočne jeho ochotným služobníkom, alebo ste vo svojej náklonnosti k nemu ochladli; alebo ste Pána možno nikdy ani nepoznali.

Veľa sme hovorili o podmienkach, ktoré Pán stanovil pre tých, ktorí ho chcú nasledovať. No rád by som to zakončil pripomenutím výhod. Nasledovať Ježiša znamená mať s ním spoločenstvo každý deň, poznávať ho a zažívať jeho prítomnosť. Znamená to poznať jeho lásku, súcitiť, silu, jeho vedenie a prijímať všetky jeho požehnania – ale mať tiež istotu, že počuje vaše modlitby a odpovedá na ne. Znamená to aj spoľahlivú vyhladku, že jedného dňa budete môcť zložiť svoj kríž – a to vtedy, keď budete privedení do jeho bezprostrednej prítomnosti, aby ste si mohli navždy užívať dokonalé a ničím nerušené spoločenstvo s ním. Potom si viac než kedykoľvek predtým uvedomíte, že váš kríž sa oplatilo niesť.

Michael Steedman

Cena duše

Zamyslenie

Alexander Veľký žil vo štvrtom storočí pred Kristom. Bol dedičom trónu malého štátu Macedónia, ale neskôr dobyl obrovskú ríšu, ktorá zahŕňala Grécko, Egypt, Perziu, Pandžáb a Afganistan. Bol to legendárny vojak s obrovským bohatstvom a mocou. Mali by sme závidieť takémuto človeku? Nechám na vás, aby ste to sami posúdili na konci tohto zamyslenia.

A privolajúc si k sebe zástup so svojimi učeníkmi a povedal im: Ak chce niekto prísť za mnou, nech zaprie sám seba a nech vezme svoj kríž a ide za mnou. Lebo ktokoľvek by chcel zachrániť svoju dušu, stratí ju, a kto by stratil svoju dušu pre mňa a pre evanjelium, ten ju zachráni. Lebo čo osoží človekovi, keby získal čo hneď i celý svet a svoju dušu utratil? Lebo veď aké výmenné dá človek za svoju dušu?

Marek 8:34-37

V predchádzajúcom článku (*Stratiť a zachrániť svoju dušu*) sme sa zamysleli nad tým, čo to znamená nasledovať Pána Ježiša Krista. Videli sme, že to zahŕňa každodennú oddanosť jemu ako Majstrovi a Pánovi života. Znamená to každý deň spoznávať, že náš život nepatrí nám, ale jemu. Stručne povedané, Ježiš volá každého, kto chce prísť za ním, aby zaprel sám seba a nasledoval jeho kroky. Tak či onak, bude to znamenať utrpenie; môže to byť utrpenie spôsobené odcudzením, nepochopením, zosmiešňovaním, dokonca nenávisťou alebo prenasledovaním. Teda zapretie seba samého a utrpenie pre neho (prevzatie kríža) je neoddeliteľnou súčasťou toho, čo znamená nasledovať Ježiša.

Mohli by sme byť pokúšaní myslieť si, že to všetko je vysoká cena. Napokon, zdá sa, že tento svet má toho toľko čo ponúknuť, a potom, kto chce žiť život v sebazaprení a utrpení? Inštinktívne chceme nájsť šťastie a chrániť sa pred každým nebezpečím a každým utrpením. Nie je pravdou, že tento svet ponúka oveľa príťažlivejšie veci, ako Pán vyžaduje od tých, ktorí ho chcú nasledovať? Avšak vo veršoch, ktoré chceme dnes skúmať, Ježiš predkladá veľmi presvedčivý argument, aby ukázal, že aj keď by bolo treba zaplatiť akúkoľvek cenu, nasledovať ho je oveľa rozumnejšie ako žiť pre veci tohto sveta.

Toto je jeho argument: „*Lebo čo osoží človekovi, keby získal čo hneď i celý svet a svoju dušu utratil? Lebo veď aké výmenné dá človek za svoju dušu?*“ Čo tým Ježiš myslí, keď hovorí o získaní celého sveta? Je zrejmé, že žiaden jednotlivec nemôže vlastniť všetko vo svete, ale predstavme si, že by mohol. Človek, ktorý je nielen

najbohatší na svete, ale patrí mu všetko, čo existuje na planéte: hory, údolia, oceány a jazerá, mestá a dediny a tiež všetko a všetci, čo v nich žijú. Všetci ľudia na zemi sú jeho, rovnako ako striebro a zlato; nič mu nie je nikdy odopreté, všetko vlastní a užíva si to. Okrem neobmedzeného bohatstva tomuto človeku patrí všetka česť, moc a autorita, akú si len vieme predstaviť. Nie je len najväčším kráľom na zemi, je aj kráľom všetkých ostatných kráľov. Všetci ho obdivujú a je zaplavovaný všetkými chválami, poctami a ctou celého sveta. Nemá súperov, keďže je najvyšším a nesporným vlastníkom celej zeme. Ale nad to všetko bohatstvo a česť má tento človek slobodu užívať si každý pôžitok, ktorý tento svet ponúka. Žiadna rozkoš mu nikdy nie je odopretá, nikto mu nikdy neprekáža ani ho neobmedzuje v jeho potešení. Môže robiť, čo chce bez toho, aby si musel niekedy od niekoho žiadať povolenie. Viete si to predstaviť? Neobmedzené bohatstvo, neobmedzená česť a moc, neobmedzené pôžitky.

Toto je neveriteľný scenár, ktorý rozširuje našu predstavivosť. Čo však hovorí Ježiš o takomto človeku? Kládie jednoduchú otázku: „Aký je z toho osoh?“ Prečo tak hovorí? Hovorí tak preto, lebo každý, kto žije len pre tento svet, nech je akokoľvek bohatý, mocný a šťastný, určite skončí ako porazený. Je pravda, že môže pôsobiť ako víťaz počas svojho života na zemi, môžu ho obdivovať, môžu mu závidieť milióny ľudí, ale jedného dňa sa jeho život skončí. Možno získal celý svet, no keď zomrie, nebude mať z toho žiaden úžitok. Jediné, čo sa bude v ten deň brať do úvahy, bude stav jeho duše. Všetko, čo sme získali

a nahromadili počas zemskeho života, budeme musieť zanechať, ale naša duša nezomrie! Bude naďalej existovať až za hrob, bude existovať navždy.

Čo je to duša? Duša predstavuje našu skutočnú bytosť, teda to, čo nás robí, kým sme. Zjednodušene povedané, človek sa skladá v zásade z dvoch častí; z *vonkajšej*, ktorú poznáme ako naše fyzické telo; a *vnútornej*, ktorej hovoríme duša alebo duch, alebo *vnútorný človek*. Telo je porušiteľné a zomiera, kým duša žije naveky. Čo mal teda Ježiš na mysli, keď v našom texte povedal: „*Lebo čo osoží človekovi, keby získal čo hneď i celý svet a svoju dušu utratil?*“ Čo to znamená stratiť vlastnú dušu? Znamená to stráviť večnosť pod Božím hnevom v zatratení. Potom Ježiš pokračuje v 37. verši: „*Lebo veď aké výmenné dá človek za svoju dušu?*“ Zamyslime sa nad človekom, ktorý strávil celý život získavaním a utrúcaním; všetka jeho pozornosť bola upretá na materiálny svet, ako keby nemal dušu. Potom prechádza z tohto súčasného života do večnosti, aby si príliš neskoro uvedomil, že stratil všetko, čo kedy vlastnil z majetkov tohto sveta, avšak aj svoju dušu. Čo môže teraz urobiť? Je pre neho ešte nejaká nádej? Má ešte niečo, čím by zaplatil za oslobodenie svojej duše od následného večného utrpenia? Pre stratenú dušu niet záchrany. Smrť zatvára dvere na večné veky. Neexistuje vážnejší okamih ako tento.

Ale milí priatelia, toto ešte nie je náš prípad, pretože kým sme nažive v našich telách, existuje nádej pre naše duše. Nemyslime si, že keď nevlastníme obrovské majetky ako ten človek, ktorého som opísal, Ježišove slová sa nás netýkajú. Nie, Ježiš ich hovoril každému, kto má pre Pána málo času. A teda, ak je tvoja duša stále v nebezpečenstve, kde môžeš nájsť pomoc? Vráťme sa k veršu 37: „*Lebo veď aké výmenné dá človek za svoju dušu?*“ odpoveď je, ako sme videli, „nič“. Neexistuje nič, za čo by sme mohli vymeniť svoju dušu. Ale toto je dobrá správa: Pán Ježiš Kristus dal niečo ako výmenu za duše ľudí. Na kríži Kalvárie vylial svoju vzácnu krv, teda obetoval svoj život – aby vykúpil duše mužov a žien zo strašnej vyhliadky na to, že budú navždy stratené. Žiadna iná cena by nebola dostatočná, nič v celom vesmíre by nedokázalo vykúpiť ľudské duše.

Keď to zhrnieme, neexistuje nič, čo by sme mohli dať ako výmenu za svoju dušu, ale Ježiš dal svoj život, aby kúpil duše stratených mužov a žien, ako sme my. Čo teda musíme urobiť, aby sme boli zachránení na celú večnosť? V prvom rade musíme činiť pokánie zo svojho materializmu, z toho, že sme žili pre stvorené veci, a nie pre nášho Stvoriteľa. Potom sa musíme vierou úplne spoľahnúť na Ježiša, veľkého Spasiteľa a Vykupiteľa. Priateľu, uveril si už v Spasiteľa, alebo je tvoja duša stále stratená? A mimochodom, Alexander Veľký zomrel na maláriu vo veku 35 rokov.

Michael Steedman

Ale som vzýval meno Hospodinovo a vrael som: Prosím, ó, Hospodine, vyslobod' moju dušu!

Žalm 116:4

Tí, ktorí sa stavajú proti pravde

...ktorí majú tvárnosť pobožnosti, ktorí však jej moc zapreli. A tých sa stráň.

*Lebo z tých sú tí, ktorí vnikajú do domov a zaujímajú žienky,
obťažené hromadou hriechov, vedené rozličnými žiadosťami,
ktoré sa vždycky učia, ale nikdy nemôžu prísť k poznaniu pravdy.*

*A ako čo Jannes a Jambres sa postavili proti Mojžišovi,
tak sa aj títo stavajú proti pravde,*

ľudia, skazení na mysl, nedokázaní čo do viery.

*Ale ďalej nepostúpia, lebo ich nerozum bude zrejmý všetkým,
ako nakoniec bol i tamtých.*

2. Timotejovi 3:5-9

To, na čo chcem upriamiť vašu pozornosť a o čom budeme spolu premýšľať, je *Božia zvrchovanosť*. Boh je silný, je zvrchovaný a také je aj jeho slovo. Pre človeka je veľmi nebezpečné, keď ho akýmkoľvek spôsobom odmieta. S tým súvisí aj otázka, čo znamená stavať sa proti pravde.

V predchádzajúcom článku sme hovorili o nebezpečenstve v posledných dňoch. Rozoberali sme zoznam charakteristík ľudí budúcich dní tak, ako je to o nich uvedené v úvodných veršoch 3. kapitoly 2. listu Timotejovi. Píše sa tam, že to budú ľudia nesmierne *nezmierliví, nemilosrdní, budú milovať seba, milovať peniaze* a tak ďalej. Čím viac sa blíži Kristov druhý príchod, tieto veci budú viac a viac narastať v rozsahu a na intenzite. Povedali sme, že tých, ktorí sú opísaní vo veršoch 2 až 4 a ktorí robia tieto veci, by sme mohli charakterizovať ako takých, ktorí sú bez Boha na svete. Ale verš 5 (*ktorí majú tvárnosť pobožnosti, ktorí však jej moc zapreli*) nás vedie k tomu, že ide

o ľudí, ktorí sa nachádzajú v cirkevných zboroch. Majú tvárnosť pobožnosti – a to je ich vonkajšok, ale ich vnútro, ich srdce je iné. Je plné lúpeže, sú rúhaví, bohaprázdni a len sa pretvarujú, že sú zbožnými kresťanmi.

V tomto článku sa chceme hlbšie pozrieť na to, o čo Pavlovi ide, keď píše Timotejovi o takýchto ľuďoch. Priblížime si tiež dobu, ktorú takéto skutočnosti charakterizujú. Pokúsime sa do situácie vojsť hlbšie a uchopiť, čo to všetko znamená aj pre nás.

Nebezpečné časy, ktoré sú spomenuté v 1. verši, budú práve preto nebezpečné, lebo bude veľmi ťažko rozpoznateľná pretváarka ľudí posledných dní, ktorí majú navonok tvárnosť pobožnosti – a takých bude mnoho. Títo budú zväzdať čisté duše, skutočné čisté srdcia, ktoré dostali milosť od Boha. Budú to ľudia, ktorí používajú kresťanskú terminológiu; ľudia, ktorí sa budú odvolávať na Písmo. Títo ľudia môžu viesť celkom pokorný zbožný život, ale to všetko iba navonok.

Bude veľmi ťažko rozpoznateľné, či sú skutočnými biblickými kresťanmi, alebo nimi nie sú. V skutočnosti môžu moc kresťanstva zaprieť preto, lebo sú to ľudia, ktorí síce Božie slovo počúvajú, ale nič z toho nečinia. Božie slovo je nám dané na to, aby sme ho nielen počúvali, ale aby sme ho vo svojich životoch aj činili a naplňali to, na čo nás upriamuje, k čomu nás vedie. Kto miluje Boha, ten je poslušný jeho slovu. Viera a láska sa vždy prejavujú poslušnosťou.

Prvý krok poslušnosti je ten, že človek, ktorý uveril v osobu a dielo Ježiša Krista, sa dá pokrstiť. Krista sme skrze vieru obliekli a s Kristom chceme aj chodiť, kráčať v novote života. Nasledujeme Krista preto, lebo zmenil naše srdcia. A zmenené srdce nechce žiť starý hriešny život. Túži po novote života, po čistote a posvätení. To sa biblickým veriacim aj deje. Už nechcú žiť život v hriechu. Chcú žiť v posvätení a čistote.

Môže byť niekto, kto prichádza medzi kresťanov, lebo nejakým spôsobom ho kresťanstvo priťahuje, ale v jeho živote sa nachádza hriech, ktorého sa nechce vzdať, nechce ho opustiť. Takíto sú práve tí ľudia, ktorí milujú viac svoje rozkoše než Boha. Mnohé veci sa im v kresťanstve môžu páčiť, ale chýba im poslušnosť – a to práve preto, lebo viac milujú rozkoše než Boha. Takýmto chýba zmena srdca. Nenastala u nich výmena starého srdca za nové.

Takto to bolo už aj za dávnych dní v Izraeli. Boh stále napomínal Izrael prostredníctvom svojich prorokov, lebo nezachovával jeho prikázania. Robili si všetko podľa svojej vôle. Bol to tvrdošíjny a neposlušný ľud. Boh aj cez proroka Ezechiela napomínal Izrael a varoval ich,

že budú pobití mečom a morom, že ich bude trhať divá zver a ich mestá budú spustošené pre ich neposlušnosť. Boh hovoril k Ezechielovi: „*A ty, synu človeka, synovia tvojho ľudu sú to, ktorí sa zhovárajú o tebe pri stenách a vo dverách domov, a hovoria jeden druhému, každý svojmu bratovi: Nože pod' te a počuj te, aké je to slovo, ktoré vyšlo od Hospodina!*“ (Ezechiel 33:30). Chceli počuť, čo im Hospodin hovorí prostredníctvom proroka. Ale čo ďalej? V 31. verši čítame: „*A prichádzajú k tebe, ako prichádza ľud, a sedia pred tebou ako môj ľud a počúvajú tvoje slová, ale ich nečinia; lebo svojimi ústami konajú lúbezné veci, ale ich srdce ide za ich mrzkým ziskom.*“ Dokážu pekne hovoriť, ale problém je v tom, že to nečinia. Ich srdce nie je schopné poslúchnuť a vykonať to, čo im Hospodin prikazuje. Viacej milujú rozkoše ako Boha. Ich srdce ide za mrzkým ziskom, za touto ich rozkošou: „*A hľa, si im ako lúbezná pieseň speváka krásneho hlasu a hrajúceho výborne, a tiež počuť počúvajú tvoje slová, ale ich nečinia.*“ (verš 32)

Toto je problém aj v dnešnej dobe. Ľudia sú stále rovnakí. Človek je rovnako hriešny – ako vtedy, tak aj dnes. Rovnako miluje svoje žiadosti. Miluje viac tmu než svetlo. Nechce ísť k svetlu, aby jeho skutky neboli odhalené. Božie slovo si mnohí rôzne prekrúcajú vo svoj prospech. A prečo? Aby si ospravedlnili svoje hriešne žiadosti a mohli páchať zvrátenosti.

Ale Božie slovo je ostrejšie a účnejšie ako dvojsečný meč. Keď je raz priamo a otvorene napísané, že žena nedovoľujem učiť, tak prečo sa hľadá spôsob, aby to žena mohla robiť? Len

preto, že to hovorí dnešná doba? Že sa to tak vyžaduje v rámci emancipácie, podľa ktorej žena môže robiť presne to isté, čo robí muž?

Božie slovo je mocné. Ak ho však prekrúcame a ohýbame si ho tak, aby sa nám to hodilo podľa našich chýtok, zbavujeme ho moci. Keď je raz napísané, že keby muž ležal s mužom, ako sa leží so ženou, je to hriech a ohavnosť a že hriech treba opustiť a činiť z neho pokánie, potom nemôžeme hľadať spôsob, ako niečo také ospravedlniť. Nezdarí sa to, lebo je napísané: „Alebo či neviete, že nespravodliví nezdedia kráľovstva Božieho? Nemýľte sa, ani smilníci ani modlári ani cudzoložníci ani mäkci ani samcoložníci ani zlodeji ani lakomci ani opilci ani nadávači ani dráči nezdedia kráľovstva Božieho.“ (1. Korintským 6:9-10) V Liste Židom je uvedené: „Manželstvo nech je v úcte u všetkých...“ (Židom 13:4) a manželstvo je ustanovenie medzi mužom a ženou.

Na počiatku Boh stvoril človeka ako muža a ženu. Nestvoril ho ako spojenie muža a muža, ale ako muža a ženu: „Preto opustí muž svojho otca a svoju mat' a bude ľnúť ku svojej žene, a budú jedno telo.“ Nie muž k svojmu mužovi. Manželstvo nie je to, že sa dvaja ľudia majú radi a milujú sa, hoci sú rovnakého pohlavia. To nie je manželstvo, je to zvrátenosť. A tak sa títo ľudia prekrúcaním Božieho slova a ospravedľňovaním si toho, čo robia, stavajú proti pravde.

Vráťme sa k 8. veršu 3. kapitoly 2. listu Timotejovi: „A ako čo Jannes a Jambres sa postavili proti Mojžišovi, tak sa aj títo stavajú proti pravde, ľudia, skazení na myslí, nedokázaní čo do viery.“ Pavol spomína dve mená: Jannes a Jambres. Boli to dvaja čarodejníci, ktorí stáli pri

egyptskom faraónovi, keď k nemu prišiel Mojžiš, aby vyviedol izraelský ľud z Egypta. Títo sa spolu s faraónom stavali proti pravde. Mojžiš predstavoval pravdu, pretože sa mu zjavil Boh, Hospodin a poveril ho úlohou vyviesť jeho ľud z egyptskej krajiny. Mojžiš prišiel pred faraóna a vydal mu svedectvo o pravom Bohu, o Hospodinovi. „Potom prišli, Mojžiš a Áron, a riekli faraónovi: Takto hovorí Hospodin, Boh Izraelov: Prepusti môj ľud, aby mi slávil slávnosť na púšti. Ale faraón odpovedal: Kto je Hospodin, aby som poslúchol jeho hlas a prepustil Izraela? Neznám Hospodina ani neprepustím Izraela.“ (2. Mojžišova 5:1-2)

A čo spravil faraón, ktorý pred Hospodinom nemal žiadnu bázeň? Namiesto toho, aby sa zamyslel nad tým, čo mu Mojžiš s Áronom prišli povedať, on ich jednoducho odmietol, vysmial a ešte pritvrdil prácu izraelskému ľudu. Ľud trpel ešte viac ako doteraz. Lenže potom prišli rany a Hospodin ukázal svoju zvrchovanú moc. Ukázal, že on je Boh celej zeme a jej zvrchovaný a všemohúci vládca. Toto bola pravda, ktorú Mojžiš reprezentoval. Dosvedčoval a zjavoval zvrchovaného, skutočného, živého Boha, Hospodina. Popri tomto si treba uvedomiť ešte jednu vec. Treba si uvedomiť, že Boh má nárok na svoje vlastníctvo. Na to, čo Bohu patrí a čo faraón neoprávnené zadržáva a vykorisťuje.

Izrael je Boží ľud. Patrí Bohu. On si ho vyvolil, ako je aj napísané v Žalme 135 v 4. verši: „Lebo Jakoba si vyvolil Hospodin, Izraela za svoje zvláštne vlastníctvo.“ Izrael bol zvláštnym vlastníctvom, ktoré patrilo Bohu. Aj na iných miestach Písmo dosvedčuje, že to tak je. V 5. Mojžišovej v 7. kapitole a vo ver-

šoch 6 až 8 čítame: „*Lebo ty si svätý ľud Hospodinovi, svojmu Bohu. Teba si vyvolil Hospodin, tvoj Boh, aby si mu bol ľudom zvláštneho vlastníctva nad všetky národy, ktoré sú na tvári zeme. Nie preto, že by vás bolo viac ako ktoréhokolvek iného národa, pril'ňul kvám Hospodin a vyvolil si vás, lebo vás bolo menej od všetkých iných národov. Ale preto, že vás miloval Hospodin a že zachoval prísahu, ktorú prisahal vašim otcom, vyviedol vás Hospodin silnou rukou a vyslobodil ťa z domu sluhov, z ruky faraóna, egyptského kráľa.*“ Boh dodrží svoje slovo a keď raz niečo povie, to slovo vždy naplní.

Boh si vyvolil izraelský ľud, aby mu bol zvláštnym vlastníctvom, a na svoje vlastníctvo si robil nárok. Chce vyvieť svoj ľud z otroctva egyptského faraóna, ale faraón to nechce akceptovať. Nechce prepustiť Hospodinov ľud a spolu so svojimi čarodejníkmi, mágmi alebo vedomcami sa stavia proti pravde tým, že neuznáva Hospodinovu moc, jeho zvrchovanosť.

Faraón mal stále zatvrdené srdce, lebo jeho mágovia vedeli urobiť rovnaké zázraky, aké robil Mojžiš s Áronom. Takže v jeho očiach to nebolo nič zvláštne. Až keď prišla rana, pri ktorej povstali vši z prachu zeme, bolo to niečo, na čo schopnosti egyptských čarodejníkov už nestačili. V 2. Mojžišovej 8:18 sa o tom píše: „*A urobili tak i vedomci svojimi kúzľami, aby vyviedli vši, ale nemohli. A boli vši na ľudoch i na hovädách.*“ Ich moc bola ohraničená. Oni mohli iba potiať to. Boh ale prostredníctvom Mojžiša a Árona konal ďalej a podľa toho mohol faraón poznať, že Hospodin je silný Boh.

Ale faraón to nechcel vidieť a poznať aj napriek tomu, že mu obaja jeho mágovia svedčili, že ide o Božiu moc, ktorou

sa dejú všetky tie zázračné veci skrze Mojžiša: „*Vtedy riekli vedomci faraónovi: Je to prst Boží*“ (2. Mojžišova 8:19), ale faraón ani ich neposlúchol: „*Ale srdce faraónovo sa posilnilo, a neposlúchol ich, tak ako povedal Hospodin.*“ Boh dopredu hovoril o faraónovi, že jeho srdce bude zatvrdené. Ale to, čo robil faraón, bolo znevažovanie Božej pravdy, jeho autority a zvrchovanej moci. Faraón je príkladom stavania sa proti pravde. Odmieťa podriadiť sa, hoci sú mu predložené dôkazy. Stavia sa proti pravde práve týmto postojom.

V Písme nachádzame príbehy, ktoré poukazujú na to, ako sa ľudia stavajú proti pravde, proti Bohu. Len pripomeniem príbeh hneď zo začiatku ľudskej histórie. Príbeh, ktorý sa odohral v rajskej záhrade medzi hadom, Evou a Adamom. Môžeme si ho prečítať v 1. Mojžišovej 3:1-24. Čítame tam, že Adam s Evou uverili hadovi a na svete bolo prvé falošné učenie, ktoré sa stávalo proti pravde.

Lenže Boh to so svojím slovom myslí naozaj veľmi vážne. Každé jeho slovo, ktoré Boh vyriekne, každé prikázanie, ktoré ustanoví, je veľmi vážne. Keď raz povie niečo, neberie to späť. A tak to bolo aj s Adamom a Evou. Povedal im, že ak neposlúchnu, istotne zomrú.

Človek nebol stvorený pre smrť. Smrť vošla do života ľudí až skrze hriech a hriech pre Adamovu neposlušnosť. Práve preto prišla na človeka kľatba a zlorečnosť – a tak aj na celé stvorenstvo.

No tento istý Boh vzápätí dáva svoje slovo o tom, že raz príde záchrana. Príde vyslobodenie spod kľatby a zlorečenia zákona hriechu a smrti (1. Mojžišovej 3:15). Boh dal slovo a vieme, že

on je verný a vieme, že svoje slovo aj naplnil: „*Kristus nás vykúpil spod zlorečenstva zákona tým, že sám sa stal za nás zlorečenstvom, lebo je napísané: Zlorečený každý, kto visí na dreve.*“ (Galatským 3:13)

Niežeby sme my milovali Boha, ale on miloval nás a poslal svojho Syna ako zmierenie za naše hriechy. To je tá neuveriteľná Božia láska. „*Vidzte, akú lásku nám dal Otec – aby sme sa volali deťmi Božími, a sme nimi!*“ (1. Jánov 3:1). Slovo Boha treba brať veľmi vážne. Božie slovo stojí pevne a trvá na veky. Je to Božia pravda, ktorú Boží Syn zjavil, keď bol tu, na tejto zemi. Keď sa modlil k Otcovi, hovoril: „*Tvoje slovo je pravda.*“ Sám seba zjavil ako pravdu, ako toho, ktorý je pravdou (Ján 14:6), ktorého slová nikdy nepominú (Marek 13:31) a každý, kto znižuje váhu Božieho slova, stavia sa proti pravde ako Jannes a Jambres.

Ak Božie slovo hovorí: „*A tých sa stráň,*“ ako je to napísané v 5. verši v 2. liste Timotejovi, tak o tom nemôžem premýšľať spôsobom či áno, alebo nie, ale poslušné srdce to aj vykoná a Božie slovo naplní. Nebude Božie slovo počúvať len ako lúbeznú reč, ako sme to čítali v Ezechielovi, ale bude činiteľom toho slova. Odstúpiť musíme preto, aby sme sa sami nenakazili zvodom takýchto ľudí.

Stráňme sa tých, ktorí majú tvárnosť pobožnosti, ale jej moc zapreli. Tých, ktorí znevažujú Božie slovo. Ktorí sa len tvária, že sú kresťanmi, ale do Božieho slova miešajú ľudské predstavy a uče-

nia. Ľudskú múdrosť, humanizmus a iné ľudské predstavy, pravdu podľa seba, podľa svojich žiadostí. Ktorí potláčajú jeden Boží atribút na úkor iného, keď tvrdia, že „*Boh je láska, tak ako by mohol zatradiť?*“ Lenže Boh je súčasne aj spravodlivý. A jeho hnev bude vyliaty na tých, ktorí robia veci, o ktorých sme si hovorili a „*pre ktoré veci prichádza hnev Boží na synov neposlušnosti.*“ (Kolosenským 3:6)

Svet bude odsúdený pre neposlušnosť. Boží hnev prichádza tak, ako prišiel na Sodomu a Gomoru. A dokonca na celý svet, keď bol zatopený vodou. Rovnako aj tento svet bude súdený ohňom *v deň súdu a zatratenia bezbožných ľudí* (2. Petrov 3:7), ale Boh vo svojej láske, ktorú zjavuje v Ježišovi Kristovi, pripravil cestu a dáva spôsob, ako sa človek môže zachrániť. Ešte je čas milosti. Ešte sa stále dá vstúpiť do korábu záchran, ktorým je Kristus. On je naša záchrana. On zaplatil. Platba už je uhradená. Všetko je vykonané. Všetko je dokončené. Ty len uver! Uver v pokání! Pros si o milosť na spásu, pros! Volaj k Bohu! On sa môže nad tebou zmluvať, pretože ešte stále je nádej, ešte stále je čas milosti, ešte stále je čas príhodný.

Moji milovaní, budme teda ľuďmi, ktorí neznevažujú Božie slovo. Majme poslušné srdce vykonať to, čo Boh od nás požaduje, aby sme žili v jeho svätosti a nestavali sa proti pravde, ale v pravde kráčali po celý svoj život.

Vladimír Šuplata

Lepšie je utiecť sa k Hospodinovi ako dúfať v človeka.

Žalmy 118:8

Andrew Murray

III. Tajomstvo pravej poslušnosti

Naučil sa poslušnosti...

Židom 5:8

Dovoľte, aby som hneď na začiatku tejto kapitoly povedal, že verím, že tajomstvo pravej poslušnosti spočíva na jasnom a úzkom príbuzenstve s Bohom. Všetka naša snaha po plnej poslušnosti sa stretáva s nezdarom, ak nezískame prístup k trvalému spoločenstvu s ním. Je to svätá Božia prítomnosť, ktorej sme si stále vedomí a ktorá nás chráni pred neposlušnosťou.

Nedokonalá poslušnosť je vždy výsledkom porušeného života. Burcovanie a povzbudzovanie takto porušeného života presvedčaním a karhaním býva síce účinné, ale treba zdôrazniť, že cieľ je potrebné zamerať inde: k zdôrazneniu potreby iného, nového života, celkom podobného Bohu, pre ktorý je poslušnosť prirodzená. Život, porušený nepravidelným a nestálym spoločenstvom s Bohom, musí byť uzdravený a musí sa plne rozvinúť s Bohom. Len vtedy bude možná plná poslušnosť. Tajomstvo pravej poslušnosti je vlastne návrat k úzkemu a trvalému spoločenstvu s Bohom.

„*Naučil sa poslušnosti...*“ (Židom 5:8). Prečo to bolo potrebné? A aké požehnanie nám tým Pán Ježiš prináša? Počujzte: „... z toho ...čo strpel, naučil sa poslušnosti. A súc zdokonalený stal sa všetkým, ktorí ho poslúchajú, pôvodcom večného spasenia.“ Utrpenie je nám neprirodzené a naša vôľa sa mu musí podrobiť.

Kristus potreboval utrpenie, aby sa v ňom mohol naučiť poslušnosti a podriadeniu svojej vlastnej vôle vôli Otcovej za každú cenu. Musel sa naučiť poslušnosti, aby sa ako náš najvyšší

kňaz mohol stať dokonalým. Naučil sa poslušnosti, bol poslušný až po smrť a stal sa pôvodcom nášho spasenia. Skrze poslušnosť sa stal pôvodcom spasenia a môže tak spasiť aj tých, ktorí v neho veria.

My dosahujeme spasenie z toho dôvodu, z akého on dospel k poslušnosti. Vlastnou podstatou spasenia je Kristova poslušnosť Bohu. Kristus, ako jediný poslušný, zachraňuje nás, ktorí ho poslúchame. Či vo svojom pozemskom utrpení, alebo vo svojej sláve v nebi, či pri sebe, alebo v nás – Kristus vyhladáva len poslušnosť z celého srdca.

Na zemi bol Kristus žiakom v škole poslušnosti. Teraz, súc v nebesiach, vyučuje jej svojich učeníkov, ktorí sú na zemi. Na svete, kde panuje neposlušnosť, je vzkriesenie poslušnosti len v Kristových rukách. On ju v nás udržuje tak, ako vo svojom vlastnom živote. On nás ju učí a zároveň ju pôsobí v nás.

Premýšľajme o tom, skúmajme, akým spôsobom nás ju učí. Možno, že spoznáme, ako málo sa snažíme stať sa žiakmi tejto jeho školy, kde sa treba naučiť len poslušnosti. Ak myslíme na

občajnú školu, vtedy vidíme, že hlavným predmetom nášho záujmu sú: a) učiteľ, b) učebnice, c) žiaci. Pozrime sa, čo nazývame týmito menami v Kristovej škole poslušnosti.

a) Učiteľ

„Naučil sa poslušnosti.“ Teraz, keď on sám nás učí, robí to väčšinou tak, že nám najprv odkrýva tajomstvo svojej vlastnej poslušnosti. Povedal som, že moc pravej poslušnosti spočíva v neskalenom osobnom spoločenstve – spojení s Bohom. Tak tomu bolo aj u Pána Ježiša. O svojom učení hovorí toto: „Lebo ja som nehovoril sám od seba, ale ten, ktorý ma poslal, Otec, on mi dal prikázanie, čo by som mal vraviť a rozprávať. A viem, že jeho prikázanie je večný život. A preto, čo ja hovorím, ako mi povedal Otec, tak hovorím.“

To neznamená, že Kristus toto prikázanie prijal hneď na večnosti, ako časť Otcovho poslania pre svoj príchod na svet. Vôbec nie. Deň po dni, každý okamih, keď učil, pracoval ako človek, žil v nepretržitom spojení s Otcom a podľa potreby prijímal Otcovo naučenie. Či nepovedal: „Syn nemôže nič robiť sám od seba, jedine čo vidí robiť svojho Otca. Lebo čokoľvek on robí, to aj Syn tiež podobne robí. Otec zaiste miluje Syna a ukazuje mu všetko, čo sám činí; a väčšie nad to mu ukáže skutky...“, „Ako počujem, tak súdim...“, „Nie som sám, ale som ja a ten, ktorý ma poslal...“, „Slová, ktoré ja hovorím vám, sám od seba nehovorím, ale Otec, ktorý prebýva vo mne, on činí tie skutky.“ Všade je zjavná závislosť na stálom spoločenstve a práci s Bohom a je počuť i vidieť, čo hovorí, činí a ukazuje Boh.

Kedykoľvek náš Pán hovoril o svojom spojení s Otcom, robil tak preto, aby nám ukázal vzor nášho spoločenstva s ním a skrze neho i spoločenstva s Otcom. U nás – práve tak ako u neho – je život stálej poslušnosti možný len vtedy, ak máme stále spoločenstvo s ním a učíme sa od neho. Taký život dosiahneme len vtedy, ak vstúpi do nášho života Boh v miere a moci, ktorú mnohí pokladajú za úplne nemožnú. Len vtedy, keď vierou prijímeme tohto večného a všadeprítomného Boha pochopíme, že nastáva nádej večného života, v ktorom je každá myšlienka podriadená poslušnosti Kristovej.

Nevyhnutne treba, aby sme stále prijímali príkazy a poučenie od samého Boha, ako nás k tomu nabáda: „Počúvajte môj hlas a budem vaším Bohom.“ Výraz „počúvať prikázania“ je v Písme zriedka použitý. Miesto neho je tam takmer vždy „počúvajte ma“ alebo „počúvajte môj hlas“. To, čo zaistuje veliteľovi vojska, učiteľovi v škole a otcovi v rodine pravú poslušnosť, nie je príkaz, hrozba alebo odmena – ale osobný, živý vplyv, láska a nadšenie. Je to radosť z toho, že vždy počujeme Otcov hlas, ktorý nás naplňuje šťastím a silou ku konaniu z pravej poslušnosti. Je to hlas, ktorý dáva moc k poslušnosti Slova. Slovo, ktoré nie je sprevádzané živým hlasom, je bez účinku.

To je práve ukázané v protiklade, ktorý vidíme v Izraeli. Ľud počul hlas Boží na hore Sinaj a bál sa. Prosili Mojžiša, aby Boh s nimi už nehovoril. Nech prijme Božie slovo a odovzdá im ho. Mysleli len na prikázania a nevedeli, že jediná moc k poslúchnutiu spočíva v Božej prítomnosti a jeho hlase, ktorý

k nám hovorí. A tak, keď k nim hovoril len Mojžiš a odovzdal im kamenné dosky, ich správanie bolo plné neposlušnosti, pretože sa báli priameho styku s Bohom. Tak je to doteraz. Je mnoho, mnoho kresťanov, ktorí radšej prijímajú poučenie od Božích mužov než od samého Boha. Ich viera stojí na múdrosti ľudí a nie na moci Božej. Naučme sa tejto veľkej veci, ktorú nám predkladá Pán, ktorý „sa naučil poslušnosti“ tým, že každú chvíľu bol pripravený vidieť a počuť Otca.

Len vtedy, ak budeme tak ako on kráčať s Bohom a počuť jeho hlas, vtedy v ňom, s ním a skrze neho môžeme dosiahnuť, že obetujeme Bohu poslušnosť, ktorú žiada a pre ktorú nám zaslubuje svoju pomoc.

Kristus nás to môže naučiť zo svojich vlastných skúseností. Snažne proste, aby vám Boh ráčil ukázať, že je nerozumné snažiť sa poslúchať bez sily, akú používal Kristus a aby vám dal túžbu po tom, aby ste sa s ochotou všetkého vzdali a ako Kristus sa mohli radovať z Otcovej prítomnosti.

b) Kniha zákonov života

Kristovo priame spojenie s Otcom ho neurobilo nezávislým na Písme Svätom.

V Božej škole poslušnosti je len jediná kniha zákonov – taká istá pre starých aj mladých i deti. Keď sa Pán Ježiš učil poslušnosti, používal tú istú knihu ako my. Neodvolával sa na Písmo len vtedy, keď mal niekoho učiť alebo presvedčiť, ale potreboval ho ako sprievodcu pre svoj denný duchovný život.

Od počiatku až do konca svojho života žil Božím slovom.

„Napísané je“ bol meč Ducha, ktorým porazil satana. „Duch panovníka Hos-

podina nado mnou“ – toto slovo Písma bolo jeho presvedčením, ktorým začínal svoju kázeň. Úslovie „aby sa naplnilo Písmo“ bolo mu svetlom, skrze ktoré sa podrobil každému utrpeniu a vydal seba až na smrť. Po svojom zmŕtvychvstaní „vykladal učeníkom všetky Písma, ktoré boli o ňom“. V Písme našiel Boží plán a vyznačenú cestu. Vydal sa po nej poslušne. Ponorený do Božieho slova a zaujatý jeho plnením, dostával od Otca neustále priame pokyny.

V Božej škole poslušnosti je Biblia jedinou knihou príkazov. Táto škola nás poučuje aj o spôsobe, ako máme k Biblii pristupovať: totiž s prostým priáním nájsť v nej všetko, čo je Božia vôľa a ako ju máme plniť.

Písmo nebolo napísané preto, aby rozšírilo naše vedomosti, ale aby usmernilo náš život. „Aby bol dokonalý človek Boží, ku každému dobrému skutku hotový.“ „Ak bude niekto chcieť jeho vôľu činiť, ten ju bude vedieť rozoznať.“ Uč sa od Krista rozpoznať v Písme všetko, čo je tam napísané o zjavení Boha, o jeho láske a jeho rade; ako dosiahnuť toho slávneho konca, aby bol človek schopný činiť jeho vôľu a aby sa navrátil k dokonalej poslušnosti, ktorú si Boh praje a ktorá sama je požehnaním.

V Božej škole poslušnosti je jedinou knihou Božie slovo. Sám Boh učil Krista, kedy a ako používať toto slovo. Je to on, ktorý u proroka Izaiáša (50:4) hovorí: „Pán Hospodin mi dal jazyk učených, aby som vedel občerstviť ustalého slovom. Budí každého rána, budí mi ucho, aby som počúval ako učení.“

I nás podobne učí poslušnosti, ktorej sa najskôr sám naučil tým, že dáva do nášho srdca Svätého Ducha, ktorý je tl-

močníkom slova. Prácou Svätého Ducha, ktorý v nás prebýva, je tlmočiť slovo, ktoré čítame alebo na ktoré myslíme tak, aby toto slovo v nás účinne pracovalo – na našej vôli, láske a celej bytosti. Len preto, že tomu ľudia nerozumejú, sa stáva, že toto slovo často nemá moc naučiť ich poslušnosti.

Dovoľte, aby som to povedal celkom jasne. Radujme sa, že sa venuje pozornosť štúdiu Biblie a že podľa svedectva, bol o ňu prebudený záujem, ktorý priniesol úžitok. Ale nemýľme sa! Môžeme mať radosť pri štúdiu Biblie a môžeme obdivovať a byť okúzlení názormi, ktoré sme prečítali. Vnuknuté myšlienky nás môžu hlboko dojať a vzbudiť v nás najúprimnejšie pohnutie – a predsa, ich praktický vplyv na nás, ktorý by z nás urobil nových ľudí, pokorných, milujúcich, trpezlivých a ochotných k službe a utrpeniu – je veľmi malý. Dôvodom toho je, že neprijímame slovo ako slovo živého Boha, ako ním v skutočnosti je. Nepokladáme ho za slovo, ktoré má k nám osobne prehovárať a preukazovať pravú Božiu moc.

Samotné slovo, aj keď ho študujeme v Písme a tešíme sa z neho, nemá samo o sebe žiadnej spasiteľnej ani posväcujúcej moci. Božie slovo je mocnou silou len vtedy, ak nás učí Duch Svätý. Teda len vtedy, keď sa nám podáva v živom slove evanjelia alebo v knihe zároveň „so Svätým Duchom zoslaným z nebies“, ktorý nám dáva s každým veršom výklad, porozumenie i silu vykonať všetko, čo sa od nás požaduje.

U človeka nie je vždy poznanie a chcenie v súlade s robením. Chcenie a konanie býva od poznania a vôle oddelené pre nedostatok moci, ba dokonca

býva s nimi v rozpore. V prítomnosti Svätého Ducha to však nikdy tak nebýva, lebo on je súčasne svetlom i mocou Božou. Všetko, čo Svätý Duch činí, dáva a ukazuje, je zároveň pravdou a mocou Božou. Keď vám Svätý Duch ukazuje na Božiu vôľu, predkladá ju ako istú vec, ako život z Boha a dar pripravený pre vás, ktorý je ochotný s vami zdieľať.

Milý čitateľa Biblie! Učte sa prosím veriť, že len keď vás Kristus skrze Svätého Ducha bude učiť rozumieť slovu a prijať ho do srdca, len vtedy sa naučíte poslúchať tak, ako poslúchal on. Verte, že ako načúvate slovu vdýchnutému Božím Duchom, tak vám dá nebeský Otec ako odpoveď na prosbu viery a na poslušné očakávanie Svätého Ducha, aby pracoval vo vašom srdci. Lebo všetko vaše štúdium Biblie je vecou viery. Nemyslite, že porozumiete z vlastného rozumu a vôle. Verte, že vo vás prebýva Svätý Duch a že Boh skrze neho vo vás pracuje. Prijmite slovo do srdca v pevnej viere, že on vás uschopní ho milovať, k nemu ľnúť a držať sa ho – a náš Pán Ježiš učiní, že Sväté Písmo vám bude tým, čím bolo jemu, keď hovoril o „veciach, ktoré sú písané o mne“. Celé Písmo sa nám stane prostým zjavením toho, čo chce Boh urobiť pre nás, v nás a skrze nás.

c) Žiak

Videli sme, ako nás náš Pán učí poslušnosti tým, že nám odhaľuje tajomstvo, ako sa jej sám učil v neustálej závislosti na Otcovi. Videli sme, ako nás učí používať Písmo tak, ako ho používal sám: totiž ako Božiu zjavenú vôľu o nás, pričom Svätý Duch vykladá obsah písaného slova, a tým uvádza tento obsah do

platnosti a činnosti. Uvažujme o mieste, ktoré majú veriaci v jeho škole zaujať; a tak ak budeme naozaj jej žiakmi, lepšie porozumieme všetkému, čo Kristus vyžaduje, aby v nás mohol konať účinnejšie svoje spasiteľné dielo.

Študent sa musí celkom podrobiť dôveryhodnému učiteľovi. Poddáva sa jeho vedeniu. Dokonale mu dôveruje a venuje mu toľko času a pozornosti, koľko sa od neho vyžaduje.

Keď poznáme a súhlasíme s tým, že Ježiš Kristus má právo na to všetko, musíme dúfať, že zakúsime, ako obdivuhodne nás môže učiť poslušnosti, ktorá sa podobá tej jeho.

1. Dobrý žiak, napr. veľký hudobník alebo maliar, lipne k svojmu majstrovi celým srdcom a nikdy neváha sa mu podrobiť.

Ak maliar váha, čo robiť pri miešaní farieb, v pomalom a trpezlivom štúdiu počiatkov svojho umenia vie, že je múdre jednoducho a celkom poslúchnuť radu svojho učiteľa.

Kristus žiada takéto úplné podriadenie sa jeho vedeniu a bezpodmienečné poddanie sa jeho autorite. Prichádzame k nemu a žiadame ho, aby nás učil tomu stratenému umeniu hľadania a počúvania Boha, aké bolo vlastné jemu samotnému. Pýta sa nás, či sme ochotní tak poslúchať, aj keď nás to bude niečo stáť. Znamená to celkom a úplne zaprieť sám seba. Znamená to vzdať sa svojej porušenej vôle, svojho života – i za cenu smrti. Znamená to, byť ochotný činiť všetko, čo odo mňa žiada.

Spôsobom, ako sa niečo naučiť, je jednoducho poslúchnuť návod. Naučiť sa od Krista poslušnosti je možné len vtedy,

ak odovzdáme svoju vôľu jemu a ak urobíme uskutočňovanie jeho vôle jediným prianím a potešením svojho srdca.

Ak nezložíte sľub úplnej poslušnosti už pri vstupe do tejto triedy Kristovej školy, nebudete môcť urobiť krok vpred vo svojom učení sa.

2. Pravý žiak veľkého Majstra mu s radosťou venuje svoju neobmedzenú poslušnosť, lebo mu dôveruje. Vzdá sa ochotne svojej vlastnej múdrosti a dáva sa viesť vyššou, Kristovou.

Takto v plnej šírke musíme aj my dôverovať svojmu Pánovi. Veď prišiel až z neba, aby sa naučil poslušnosti a mohol ju potom vyučovať nás. Jeho poslušnosť je pokladnica, z ktorej je možné nielen splatiť dlh našej bývalej neposlušnosti, ale aj obstarat' si milosť našej terajšej poslušnosti.

Svojou láskou a dokonalým súcitom nás vyzýva k životu z Božej moci. Takto ovláda naše srdcia i životy k plnej dôvere, ktorú si zasluhuje a získava. Keď rastie sila nášho obdivu a poslušnosti k nemu, zoznamuje nás s pravým tajomstvom úspechu v jeho škole. Láskou, ktorú Svätý Duch rozlial v našich srdciach, prebúda v nás dôveru. Nakol'ko sme mu dôverovali ako Spasiteľovi zahladzujúcemu našu neposlušnosť, natoľko mu budeme dôverovať ako učiteľovi, ktorý nás môže z neposlušnosti vyviesť. Kristus je náš prorok i učiteľ. Srdce, ktoré nadšene verí v jeho moc, objavuje, že z radosti nad touto vierou je možné a je ľahké poslúchať.

3. Žiak venuje svojmu učiteľovi toľko pozornosti, koľko jej vyžaduje. Majster určuje, koľko času musí byť venované osobnému rozhovoru a vyučovaniu.

Poslušnosť voči Bohu je nebeské umenie, ktoré je našej povahe nezvyklé. Ved' aj sám Syn sa mu učil pomaly a dlho. Nesmieme sa teda diviť, že všetkému hneď nerozumieme. Nesmieme sa tiež diviť, že všetko vyžaduje viac času na premýšľanie pri Kristových nohách, viac modlitieb a čakania v úplnej závislosti. Na začiatku sú mnohí z nás ochotní dať mu oveľa menej.

V Ježišovi Kristovi sa nebeská poslušnosť stala opäť ľudskou. Stala sa naším rodným právom a dychom nášho života. Viňme sa teda k nemu, verme mu a žiadajme si jeho stálu prítomnosť. S Ježišom Kristom, ktorý nás naučil po-

slušnosti ako náš Spasiteľ, môžeme žiť radostný život. Jeho poslušnosť, ktorej sa nemôžeme učiť dost' horlivo, je naším spasením. V ňom, živom Kristovi, nachádzame záchranu a každú chvíľu berieme na nej podiel.

Naliehavo prosme Boha, aby nám ukázal, že Kristus a jeho poslušnosť majú byť každú chvíľu naším praktickým životom. Jeho žiakmi budeme len vtedy, ak mu dáme celé svoje srdce a všetok svoj čas. On nás naučí, ako máme zachovávať jeho prikázania a zostávať v jeho láske, ako aj on zachoval prikázanie Otca a zostáva v jeho láske.

Tretia kapitola publikácie Andrew Murray (1828–1917) „Škola poslušnosti“.
Vyšlo vo vydavateľstve MSEJK, Bratislava 2009. Publikované so súhlasom vydavateľa.

Náš Boh, náš Pán

Milosť vám a pokoj od Boha Otca a od nášho Pána Ježiša Krista.

Galatským 1:3

Čuj, Izraelu, Pán, náš Boh, je Pán jeden!

Marek 12:29

O Bohu vieme to, čo zjavuje o sebe on sám predovšetkým na stránkach Biblie. Izraelský ľud vnímal Boha ako jedného. Ako jednu osobu alebo jednu bytosť. Pre Izrael existoval jeden Boh. Aj novozmluvné písma zjavujú, že Otec, Syn a Svätý Duch sú jeden Boh. Vysvetliť a pochopiť túto skutočnosť je pre ľudskú myseľ nesmierne náročné, ak je to vôbec možné. Ťažkosť spočíva v tom, že keď Otec je Boh, Syn je Boh a Svätý Duch je Boh, ako môžeme hovoriť, že Boh je

jeden? Je možné o nich troch hovoriť ako o jednom Bohu? V tomto článku sa budeme zamýšľať nad touto otázkou.

Boh je duch

Pán Ježiš Kristus sa cestou cez Samáriu zastavil pri Jákobovej studni. Tam v rozhovore so samaritánskou ženou vyhlásil: „*Ale ide hodina a je teraz, keď praví modlitebníci budú sa modliť Otcovi v duchu a v pravde, lebo aj Otec hľadá takých modlitebníkov, ktorí by sa mu tak*

modlili. Boh je duch a tí, ktorí sa mu modlia, musia sa modliť v duchu a v pravde“ (Ján 4:23-24)^{A)}.

To, že Boh (Otec) je duch, znamená, že nemá telo a nikto z ľudí ho ako ducha ani nevidel a vidieť ani nemôže (1. Timotejovi 6:15-16; Ján 1:18; 1 Jánov 4:12). Aj Boží Syn vo večnosti je duch. Aj Boží Duch (Svätý Duch) je duch. Boha nemôžeme vnímať fyzickými očami. Pritom ho musíme brať ako bytosť – nie ako *niečo*, ale ako *niekoho* – Boh je *niekto*. Ďalšie, čo potrebujeme držať na pamäti je, že Boha môžeme poznať, lebo on sám sa dáva človeku poznať cez tvorstvo (Rímskym 1:19), cez svoje zjavené a zapísané slovo, Bibliu (2. Petrov 1:21; 2. Timotejovi 3:15-17; Židom 1:1), a najmä cez svojho vteleného večného Syna (Ján 1:18; Ján 14:9; Židom 1:3). Skutočnosť, že *Boh je osoba a je duch*, je východiskom našich úvah.

Syn je v Otcovi a Otec v Synovi

Keď sa priblížil čas Pánovho odchodu, pri rozlúčke Pán Ježiš apoštolovi Filipovi povedal: *Či neveríš, že ja som v Otcovi a Otec vo mne?* (Ján 14:10). A všetkým adresoval: *„Verte mi, že ja som v Otcovi a Otec vo mne“* (verš 11 a 20). A keď sa za nich modlil k Otcovi, prosil ho: *„... aby boli všetci jedno, ako si ty, Otče, vo mne a ja v tebe, aby aj oni boli v nás jedno, aby svet uveril, že si ma ty poslal“* (Ján 17:21 aj verš 23).

Slová *Syn je v Otcovi a Otec v Synovi* musíme zobrať ako skutočnosť, lebo to je výpoveď Písma a musíme ich brať tak, ako sú vyslovené – doslovne. Je to možné? Áno je, lebo *duch* môže prebývať v *duchu*. To predsa musí byť pre nás samozrejماً skutočnosť, lebo to je aj naša skúsenosť a naša realita.

Sme chrámom Svätého Ducha (1. Korintským 3:16, 6:19), ktorému v nás urobil príbytok (Jakub 4:5; 1. Korintským 2:12). Svätý Duch v nás prebýva (Rímskym 8:9,11; 1. Jánov 2:27)! Ale kde? Prebýva v nás po znovuzrození a prebýva v našom *novom duchu*. *Svätý Duch* prebýva ako *duch* v našom novom *duchu* – *duch v duchu*. Všetci, ktorí uverili v Ježiša Krista, sú podľa Ján 17:20-21 v Otcovi a Synovi a sú v nich jedno.

Písmo o veriacich v evanjelium Ježiša Krista hovorí, že sú zjednotení s Kristom v jeho smrti na kríži a v jeho vzkriesení (Rímskym 6:5). Ako sme boli s Kristom zjednotení? Zjednotení sme neboli fyzicky, ale *duchovne*, ako *duch s duchom*.

Písmo zjavuje a vyučuje, že v tých, ktorí sú znovuzrození, prebýva, žije Kristus, Boží Syn: *„S Kristom spolu ukrižovaný som a žijem už nie ja, ale žije vo mne Kristus...“* (Galatským 2:20), – a my žijeme v Kristovi (Rímskym 6:3, 8:1!). Podobne tak aj vo veršoch Rímskym 8:10; 2. Korintským 13:5; Kolosenským 1:27; 1. Jánov 2:24 (sme a zostávame v Otcovi a Synovi); 1. Jánov 4:4. Kristus v nás určite neprebýva telesne, ale svojím *duchom* (*Duchom*): *„...Ale ak niekto nemá Ducha Kristovho, ten nie je jeho“* (Rímskym 8:9) – a ani my v ňom neprebývame telesne, ale neviditeľne, duchovne, svojím *novým duchom*.

Na základe Písma môžeme prijať, že *duch* môže prebývať v *duchu*. Na základe príslušných veršov môžeme potom prijať aj to, že *Syn prebýva v Otcovi a Otec v Synovi*.^{B)} Ale ako je to so Svätým Duchom?

Vychádzanie Svätého Ducha

O Svätom Duchu je uvedené, že *vychádza* (Ján 15:26) a tiež to, že ho *posiela Otec*

(Ján 14:26) a *posiela aj Syn* (Ján 15:26). Kým je *posielaný* a odkiaľ *vychádza*, odhaľuje to, kde prebýva, kde je miesto jeho trvalého prebývania. Písmo uvádza: „*Ale Tešiteľ, Svätý Duch, ktorého pošle Otec v mojom mene, ten vás naučí všetkému a pripomenie vám všetko, čo som vám povedal*“ (Ján 14:26). „*Ale keď príde Tešiteľ, ktorého vám ja pošlem od Otca, toho Ducha pravdy, ktorý vychádza od Otca, ten bude svedčiť o mne*“ (Ján 15:26). Otec aj Syn posielajú Svätého Ducha a Svätý Duch vychádza od Otca a tým aj od Syna, lebo Syn prebýva v Otcovi. Tieto verše, spolu s predchádzajúcimi, vedú k tomu, že Boh Otec, Boh Syn a Boh Svätý Duch *prebývajú jeden v druhom, a tým sú jeden*. Sú traja, a predsa sú jeden Boh. Svätý Duch je opísaný ako Tešiteľ a ako Duch pravdy. To znamená, že on sám je duch, je Boh a zároveň je osobou odlišiteľnou od Boha Otca a od Boha Syna.

Svätý Duch je v zmysle veršov 1. listu Korintským 2:10-11 *duchom Boha*, ktorý je sám osebe *duch*. („*Ale nám Bôh zjavil skrze svojho Ducha. Lebo Duch spytuje všetko, aj hlbiny Božie. Lebo kto z ľudí vie, čo je v človekovi okrem ducha človeka, ktorý je v ňom? Tak ani vecí Božích nepoznal a nezná nikto, iba Duch Boží*“ – podľa prekladu prof. Roháčka.) Tieto verše zjavujú, že Svätý Duch je *Boží duch*, ktorý skúma a pozná *hlbiny a veci Božie* analogicky, ako je to s *duchom* človeka.

Písmo v 1. Korintským 2:10-11 formálne pripodobňuje *Božieho ducha*, ktorým je Svätý Duch, k *duchu človeka*. Tieto verše poukazujú na osobu Svätého Ducha a na jednu z jeho úloh v rámci osoby Boha ako jednej celistvej integrálnej bytosti. V týchto veršoch je úloha *Svätého Ducha* v Bohu (ako jednej by-

tošti) zjavená prirovnaním (analógiou) k *duchu človeka*. Rozumieme tomu tak, že Svätý Duch je „*duch*“ *Boha – Boha* ako jednej osoby, analogicky, ako je *duch človeka* jedna zložka celistvej, jednej integrálnej *ľudskej bytosti*. Takto chápaná analógia vo veršoch 1. Korintským 2:10-11 tiež potvrdzuje skutočnosť vzájomného prebývania Otca, Syna a Svätého Ducha a myšlienku trojjediného Boha ako jednej integrálnej bytosti.

Pri znovuzrození na trvalé prebývanie dostávame *Božieho ducha*, dostávame *Kristovho ducha*, dostávame Svätého Ducha. *Kristov duch* je ten istý *Boží duch*. Svätý Duch, Boží duch a Kristov duch sú jeden a ten istý *duch* či *Duch*. Ide pritom len o uhol pohľadu. Keď píšeme *Boží Duch, Kristov Duch, Duch* (s veľkým „D“) píšeme o *Svätom Duchu* ako o samostatnej osobe – dôraz kladieme na samostatnú osobu. Keď píšeme *Boží duch, Kristov duch* (s malým „d“), píšeme o Svätom Duchu ako o *duchu jedného trojjediného Boha* analogicky, ako keď sa v 1. Korintským 2:10-11 hovorí o *duchu človeka*, ktorý je jednou zložkou (dielom) *ľudskej bytosti*.

Svätý Duch (Duch) je podľa Písma samostatná osoba, je Boh, akými sú Otec a Syn. Súčasne je Svätý Duch *duch Boha, Boží duch* ako jedna neoddeliteľná súčasť jednej osoby trojjediného Boha.^{c)} Aj toto zjavuje (poukazuje), že Boh Otec, Boh Syn a Boh Svätý Duch sú jeden Boh – sú v dokonalej jednote a rovnakej podstaty bytia.

V zmysle vyššie povedaného by sme mohli verše 1. Korintským 2:10-11 písať [a rozumieť im] nasledovne: *Ale nám Bôh zjavil skrze svojho ducha* [ktorým je Svätý Duch]. *Lebo Duch spytuje všetko,*

aj hlbiny Božie. Lebo kto z ľudí vie, čo je v človekovi okrem ducha človeka, ktorý je v ňom? Tak ani vecí Božích nepoznal a nezná nikto, iba duch Boží [ktorým je Svätý Duch, ktorý je jedna súčasť jednej osoby Boha, ktorý je duchom Boha]. Jeden Boh sú tri osoby (Boh Otec, Boh Syn a Boh Svätý Duch) vzájomne prebývajúcce jedna v druhej. Všetky tri osoby tvoria jeden integrálny celok jednej bytosti Boha.

Učenie o Božej Trojici či trojjedinnosti je náročné na uchopenie. Myslí

si však, že tieto jednoduché úvahy založené na poznaní o vzájomnom trvalom a neprerušenom prebývaní Otca, Syna a Svätého Ducha, jedného v druhom, by mohli pomôcť v pochopení učenia o Božej Trojici. Tiež by nás to malo priviesť k porozumeniu, že keď prichádzame k porozumeniu, že keď prichádzame k jednému, prichádzame súčasne ku všetkým trom. Keď sa stretávame s jedným, stretávame sa súčasne so všetkými trom. Keď máme spoločenstvo s Bohom, máme spoločenstvo súčasne s Otcom, Synom a Svätým Duchom.

Pretože traja sú, ktorí svedčia na nebi: Otec, Slovo a Svätý Duch.

A tí traja sú jedno.

1. Jánov 5:7

A keď bol Ježiš pokrstený, hneď vystúpil z vody, a hľa, otvorili sa mu nebesia, a videl Ducha Božieho, ktorý zostupoval akoby holubica a prichádzal na neho.

A hľa, bolo počuť hlas z nebies, ktorý hovoril:

Toto je ten môj milovaný Syn, v ktorom sa mi zaľúbilo.

Matúš 3:16-17

Drahoslav Vajda

Poznámky

- A) V slovenskom ekumenickom preklade Biblie, ale aj v niektorých iných dostupných prekladoch, je *duch* vo verši *Boh je Duch...* (Ján 4:24) uvedený s veľkým písmenom „D“. Podľa zmyslu však nejde o tretiu osobu Božej Trojice (*Duch = Svätý Duch*), ale o vyjadrenie toho, že Boh je neviditeľný, že nemá telo, že je *duch*. Hebrejčina, v ktorej je napísaný Starý zákon, nerozlišuje veľké a malé písmená. V prekladoch Písma musíme preto podľa kontextu rozlišovať, či ide o tretiu osobu Božej trojice, vtedy ide o *Ducha (Svätého Ducha)* alebo ide o *ducha* ako vyjadrenie toho, že *Boh nemá telo, je neviditeľný, je duch*.
- B) Skutočnosť, že Syn je v Otcovi a Otec v Synovi platí aj po vtelení večného Božieho Syna. Toto je dôležité, lebo vďaka tomu je možné aj to, že tí, ktorí sú po znovuzrození v Synovi a Syn v nich, platí o nich aj to, že sú zároveň aj v Otcovi a sú v Bohu. To je Kristovo prostrednícke spasiteľné dielo. Pozri aj verše Ján 10:28-29.
- C) K takejto úvahe vedie samotné Písmo aj na iných miestach než len v 1. Korintským 2:10-11. Na viacerých miestach (jeden) Boh hovorí o *Duchu (Svätom Duchu)* ako o jednej súčasťi svojej (jednej) bytosti – ako o *svojom duchu*. Napríklad: Izaiáš 42:1, 61:1; Ezechiel 36:27; Joel 2:27-28 a iné.

Život, živý

Definícia a vysvetlenie pojmov^{A)}

Duch silného Boha ma učinil a dych Všemohúceho mi dal život.

Jób 33:4

Hospodin je pevnostou môjho života – koho sa budem strachovať?!

Žalmy 27:1

Definícia života a živých tvorov

Naša materialistická spoločnosť chápe život tak, ako ho definuje moderná biológia. Podľa biológie je *organizmus* definovaný ako *živý* vtedy, keď ho charakterizuje väčšina z nasledovného: *pohyb, dýchanie, zmyslové vnímanie, rast, rozmnožovanie a príjem potravy*. Podľa tejto klasifikácie sa za živé považujú aj mikroorganizmy (baktérie, mikróby). Materialistický pohľad však nemá správne chápanie života, pretože nemá správne porozumenie toho, čo je *duša* a čo je *život*. Len z Písma môžeme správne porozumieť tomu, čo je život a kto je živý.

Definícia života a živých tvorov podľa Písma

V tomto článku sa zaoberáme pojmami *život, živý a živá bytosť* tak, ako ich definuje Písmo. Samostatnú kategóriu života predstavuje Boh ako večná nestvorená živá osobná bytosť. Boh má život sám v sebe. Nič a nikto mu život nedal ani nemôže vziať. On je zdrojom života všetkých bytostí, ktoré sám stvoril. *Boh je duch* (Ján 4:24). Jeho bytie a tým aj život sú nestvorené a sú jedinečné. Boh je *živý Boh*.

Medzi stvorené živé bytosti patria aj *anjeli*. *Anjeli* sú stvorené duchovné by-

tosti, ktoré nemajú (fyzické) telo. Medzi stvorené živé bytosti patria aj rozmanité zemské tvory, ktoré majú materiálne (fyzické, „zemské“ telo). Boh stvoril živé tvory, ktoré žijú v moriach (vo vode), a nazval ich „živá duša“ alebo aj „hemživé tvory“. Stvoril aj vtáctvo, ktoré lieta na oblohe (1. Mojžišova 1:20-23). Tento život, tieto živé tvory charakterizuje to, že sa hýbu, že sa „hemžia“ a že sa plodia a množia. Boh stvoril aj živé tvory, ktoré žijú na súši (na zemi). Sú stručne opísané ako „hovädá a plazy, a zemská zver“ (1:24). Sú tiež „živou dušou“ (1:24-25). Aj o zemských tvoroch platí, že sa hýbu (hemžia a plazia), plodia sa a množia.

Ako korunu tvorstva na zemi stvoril Boh človeka. Človek bol tiež stvorený ako živá duša, ktorú charakterizuje to, že sa hýbe (Skutky 17:28), plodí a množí sa (1. Mojžišova 1:27-28). Človek bol stvorený tak, aby vládol nad všetkým živým na súši a v moriach i nad vtáctvom, aby vládol nad celou zemou (1:26,28).

Boh stvoril aj rastlinnú ríšu (1. Mojžišova 1:11-13). Rastlinnú ríšu však nenazval „živá duša“. Rastlinná ríša nepredstavuje život v takom zmysle ako tvory nazvané „živá duša“. To, že rastlinná ríša nepredstavuje život v takom

zmysle ako život označený pojmom „živá duša“, poznáme aj podľa toho, že živým tvorom (živej duši) dal Boh za potravu rastliny a ich ovocie (1:29-30).

Božie slovo teda špecificky definuje živé bytosti na zemi ako tie, ktoré sú nazvané „živá duša“. Sú charakterizované jednak tým, že *dýchajú*, a jednak tým, že *majú dušu*. Smrť, ktorú priviedol na tvorstvo pád Adama do hriechu, sa týka špecificky len týchto živých bytostí, ktoré sú označené ako „živá duša“. Zvyšok tvorstva nepodlieha od Adamovho pádu smrti, ale porušeniu ako súčasť Božej kliatby, Božieho trestu za pád Adama. *Fyzická smrť* sa týka len tých tvorov či bytostí, ktoré majú telo (netýka sa anjlov) a v ktorých je *dych/duch života*, čo je zrejším napríklad z Božieho trestu pri potope (1. Mojžišova 6:17).

Pád Adama do hriechu privodil smrť. Smrť zasiahla do života, ktorý Boh dal pri stvorení sveta, zásadným spôsobom. Pre existenciu smrti od Adamovho pádu musíme rozlišovať medzi *pozemským* (zemským) *životom* a *večným životom*.

Pôvod a zdroj života

V svojom bytí Boh existuje sám osebe – život má sám v sebe. Život je jednou z jeho základných vlastností (atribútov). Pôvodcom, zdrojom všetkého života, všetkého živého, je Boh. Niet iného zdroja života. Pôvodcom aj všetkého pozemského života, všetkých zemských bytostí, tak ako života vôbec je sám Boh. Boh sám sa slobodne rozhodol živé bytosti (život na zemi) stvoriť. On sám to aj učinil. Človek ako živá bytosť vznikol tak, že Boh *vdýchol dych života* do nozdier jeho z prachu zeme utvoreného tela. Boh človeku dáva život, udržuje ho

pri živote a jeho zemský život môže aj kedykoľvek podľa vlastného rozhodnutia ukončiť (pozri aj zdroj¹⁾).

Život v starozákonných písmach

Z veršov 1. Mojžišova 1:21,28, 7:21, 8:19 je zrejme, že to, čomu Boh dal život, charakterizuje to, že

- a) *sa hýbe (hemží sa)*,
- b) *má dušu*,
- c) *plodí sa a rozmnožuje sa*.

Život je teda spôsob existencie živých tvorov či bytostí. Trvanie zemského života často označuje pojem „*dni života*“ (1. Mojžišova 47:9; Príslovia 31:12). Zemský život je obmedzený, ohraničený, ukončený fyzickou smrťou (2. Samuelova 14:14; Žalm 89:49, 90:3,9; Izaiáš 40:6). Týka sa to každej živej duše a je to tak pre Adamov pád (Rímskym 5:17, 8:20) a od Adamovho pádu. *Fyzická smrť*, ktorá ukončuje *zemský život*, je v starozákonných písmach opísaná ako oddelenie sa duše od tela, ktoré sa navracia do prachu (Žalm 90:3), a nenávratný odchod duše do záhrobia (šeolu, Žalm 89:49).

Nositelom života je *duša*. Preto sa v písmach pojmy *život* a *duša* často používajú synonymicky, sú zameniteľné. Ukončenie zemského života je niekedy opísané výrazom „*zomretie duše*“ (Sudcov 16:30; Ezechiel 13:19). Je to tak aj napriek tomu, že duša ukončením fyzického (zemského) života nezomiera, ale odchádza z tohto sveta (2. Samuelova 1:9), odchádza do záhrobia (Žalm 89:49). Ukončenie zemského života znamená ukončenie života živej bytosti vo forme jej existencie, v ktorej je duša nerozlučne spojená so zemským materiálnym telom. Takže *život* a *duša* môžu byť v písmach pojmy, ktoré označujú to

isté (Jób 33:18,22,28; 36:14; Žalm 88:4; 143:3). Z Jóbových vyznaní o vykúpení je už v starozákonnej ére zrejmé, že život a existencia duše nekončia fyzickou smrťou. *Zomrieť* znamená vydýchnuť dušu a *znova ožiť* – v zmysle vzkriesenia naspäť do zemskeho života – znamená dostať ju naspäť (Jeremiáš 15:9; 1. Kráľov 17:21, porovnaj Skutky 20:10). Tieto zázračné príklady oživenia mŕtvych, ich vzkriesenie späť do zemskeho života, prorocky zjavujú to, že Boh má vládu nad smrťou, je Bohom vzkriesenia a že existuje vzkriesenie do večného života, na ktoré sa človek má vierou nádejať.

V *duši* sídli *bytie, život a osobnosť* (individualita či „ja“) tvorov označených ako živá duša (3. Mojžišova 21:11; 1. Kráľov 17:21; Jób 12:10; Zjavenie 8:9, 16:3). Všetko živé stvorenie, každú živú dušu stvoril Boh. Duša (život) sídli v krvi, „vyliatť krv“ znamená smrť (3. Mojžišova 17:11; Izaiáš 53:12). Duša sa pri smrti oddelí od tela a odchádza do záhrobia.

Tak ako slovo *duša*, aj slová *duch* či *dych* ako princíp, ktorý odlišuje živých od mŕtvych, sú často použité ako synonymum k pojmu *život* (1. Samuelova 30:12; Jób 12:10, 27:3). *Zomrieť* znamená stratiť *dych* či *ducha* (Jób 27:3; Žalm 104:29). Zachovávanie a obnovenie života na zemi cez narodenia pri plodení a množení sa je opísané spôsobom, že Boh posielal svojho ducha (Žalm 104:30). Znova ožiť v zmysle vzkriesenia späť do zemskeho života znamená návrat *ducha* či *dychu* (Lukáš 8:55; Zjavenie 11:11).

Človeku je *zemský život* daný ako celok, v ktorom rozlišovanie medzi telesným (v zmysle materiálneho tela) a duševným (intelektuálnym) životom

neexistuje, pretože duša (teda aj myseľ a vedomie) je nerozlučne spojená s telom. Žalmista si uvedomuje koniec svojho zemskeho života (Žalm 88:4; 143:3). Ďalším synonymickým výrazom k životu popri duši, duchu a dychu je aj *srdce* (Žalm 143:4). Toho, že smrť ukončuje zemský život a týka sa každého človeka, si je vedomý aj kazateľ (Kazateľ 9:4-10). Duševné pohnútky človeka na zemi (láska, túžby) tiež smrťou prídu k svojmu koncu (Kazateľ 9:6).

Život je dávaný do súvisu so svetlom, radosťou, plnosťou, poriadkom a aktívnym bytím (Žalm 27:1; 104:33-34; Jób 33:25-30) a stojí v protiklade k temnote, smútku, prázdnote, chaosu a nezmyselnej existencii.

Život v podstate znamená najvyššie dobro a to najcennejšie, čo človek má (Jób 2:4). Človek túži žiť dlho a v plnosti. *Dlhosť dní* (Príslovia 3:16) bola vyprosovaná od Hospodina (1. Kráľov 3:11) a považovaná za jeho zvláštnu priazeň (1. Mojžišova 15:15; 5. Mojžišova 5:16). *Byť starý a plný dní* je vyznamenanie od Boha (1. Mojžišova 25:8).

Pôvod a zdroj života v starozákonných písnoch

Pôvodcom života je Boh a Božia tvorivá činnosť: „*A Hospodin Boh utvoril Adama, človeka, vezmúc prach zo zeme a vdýchol do jeho nozdier dych života, a človek sa stal živou dušou*“ (1. Mojžišova 2:7). V 1. Mojžišovej 6:17, 7:15,22; v knihe Jób 34:14; v Žalme 104:29 sa hovorí o *duchu života*, ktorý bol daný človeku a nad ktorým Boh zvrchovane vládne. Život je človeku len prepožičaný od toho, ktorý môže usmrtiť i oživiť: „*A tak teraz vid'te, že ja a len ja som to! A nie je u mňa*

nijakého Boha. Ja usmrcujem i ožívujem, raním a ja tiež uzdravujem, a nie je toho, kto by vytrhol z mojej ruky“ (5. Mojžišova 32:39). V ruke Hospodina je duša každého živého tvora (živočícha) a duch každého ľudského tela (Jób 12:10).

Život človeka je nerozlučne spojený so vzťahom človeka k Bohu – s poslušnosťou a spravodlivosťou človeka. V starozákonných písmach je väčšia pozornosť ako spôsobu vzniku života venovaná tomu, že človek je svojím životom úplne viazaný na Boha – jeho život je závislý na Bohu (Žalm 139:13-18). Boh od človeka požaduje život bez hriechu, život poslušnosti. Preto platí, že duša, ktorá hreší, zomrie. Človek pod zákonom skutkov stojí pred voľbou poslúchať a žiť alebo neposlúchať (hrešiť) a zomrieť (5. Mojžišova 30:15-20). Voľba medzi životom a smrťou sa však týka v konečnej miere nielen zemskeho života a fyzickej smrti, ale hlavne *večného života a večného zahynutia* (druhej smrti).

Ezechiel za jediný základ života vyhlasuje *poslušnosť* Božím príkaziam (Ezechiel kapitola 18 a 33) a odkryva, že neposlušnosť, nespravodlivosť Boh trestá smrťou. Neposlušnosť vedie do smrti. To hlavné v starozákonnom poslanstve je, že spojuje život s poslušnosťou Bohu a s plnením Božích príkazov: *„A teda budete ostríhať moje ustanovenia a moje súdy, ktoré, keď bude činiť človek, bude nimi žiť. Ja som Hospodin“* (3. Mojžišova 18:5; pozri aj Izaiáš 55:3; Ezechiel 18:32, 33:15; Amos 5:4,14). Aj tieto verše ukazujú, že život je viac než len biologickým javom (fenoménom). Prorok Abakuk 2:4 uzatvára tieto proctvá prehlásením: *„...spravodlivý bude žiť svojou vierou.“* Tým potvrdzuje, že

plnosť života pramení zo spravodlivosti, a navyše prorocky odkrýva, že dosiahnuť túto plnosť života sa dá len z viery pod zmluvou milosti a nie z vlastnej spravodlivosti pod zmluvou skutkov.

Keďže spravodlivosť z viery je Kristova spravodlivosť počítaná veriacemu v Krista, zdrojom plnosti života je sám Kristus a jeho poslušnosť. Túto plnosť života preto získava každý, kto je v Kristovi. Zjavenie o tejto pravde bolo postupne odkryvané cez prorokov už v ére Starej zmluvy, pre ktorú je charakteristické to, že život v nej bol daný pod zmluvu skutkov, pod Mojžišov zákon, ktorý mal funkciu pestúna vedúceho ku Kristovi.

Boh je zdrojom, udržiavateľom i oporou všetkého života. Toto je opísané aj obrazným výrazom „prameň živej vody“ (Jeremiáš 17:13; Žalm 36:9-10). On spôsobuje, že človek žije a dýcha (1. Mojžišova 2:7). On dáva životu naplnenie (Žalm 16:11). On ochraňuje človeka pred sklznutím do priepasti a privádza ho na cestu života (Príslovia 5:5-14). Hospodin je Bohom, ktorý dáva život a oživuje mŕtvych, a ktorý život odníma, usmrcuje (1. Mojžišova 6:17; 5. Mojžišova 32:39-40; Sudcov 13:3,23-24; 1. Samuelova 2:6-9; 2. Kráľov 5:7).

Život je pre Izraelcov tesne spojený s Bohom. Je úplne závislý na zvrchovanosti Boha, ktorý je jediným prameňom života a vládcom človeka v živote i v smrti. Len spoločenstvo s ním zaručuje život (5. Mojžišova 30:20). Človek je svojím životom závislý na Bohu až do takej miery, že sa dych či duch človeka nazýva *Božím dychom* a *Božím duchom* (Jób 27:3, 33:4; Izaiáš 42:5). Boh dáva dych a človek žije (1. Mojžišova 2:7; Zjavenie 11:11). Keby odobral svojho ducha a svoj dych, razom

by vyhnulo všetko tvorstvo a človek by sa obrátil na prach (Jób 34:14-15; Kazateľ 12:7; Žalm 90:3, 104:29-30). Opravdivý, skutočný život nespočíva v tomto, hoci aj prosperujúcom časnom živote prežívanom v hriešnom tele, ale v tom, keď človek má Boha ako svoj „večný podiel“ (Žalm 73:17, 23-26) a je účastný *Božej prirodzenosti, Božieho života* (pozri 2. Petrov 1:4).

Život je jednoducho Boží prepožičaný dar – alebo podľa Prísloví dar (Božej) Múdrosti, ktorá privádza na cestu života (Príslovie 2:20, 6:23, 10:17; pozri aj Jeremiáš 21:8) a nesmrteľnosti (Príslovie 12:28 – *na jej chodníku niet smrti* znamená: na jej chodníku je nesmrteľnosť). Pridáva dlhosť dní a rokov (Príslovie 3:2, 4:10, 9:11) a je stromom života (Príslovie 3:18). Skutočný život spočíva vo vnútornom uspokojení srdca v spojení s Bohom, s (Božou) Múdroťou (Príslovie 13:13-14). Je to vedomie Božej priazne a pokoj svedomia (Žalm 23; Príslovie 3:21-27; 11:3-8, 8:35, 12:2). Život nie je len protiklad smrti, ale súhrnom Božích požehnaní a Božích zaslúbení (Žalm 36:8-11; Príslovie 21:21).

Život v novozákonných písmach

Život

Písma Nového zákona pojem *život* nedefinujú. Stavajú na objasnení toho, čo sa pod životom myslí v písmach Starého zákona. Aj tu je život prezentovaný ako dar od Boha. Aj písma Nového zákona kladú dôraz na to, že život je viac než len holá zemská existencia (Matúš 6:25), ktorá sama je tiež závislá na Bohu (Lukáš 12:25; Jakub 4:15). Zemský život je prepožičaný, je pomínutelný, je závislý na Bohu.

Aj v Novom zákone sa život chápe vo vzťahu k Bohu. Boh považuje (počíta) za skutočne živého len toho, kto žije Bohu, kto je živý skrze vieru a žije vierou. Za skutočne živých Boh považuje len tých, ktorí patria do Božieho ľudu skrze vieru a skrze Krista. Naopak, život človeka, ktorý je odcudzený alebo oddelený od Boha, od Božieho života, nie je vôbec životom (Efezským 4:17-19). Každý, kto takto žije, je považovaný za „mŕtveho“ (Lukáš 9:60; 1. Jánov 3:14; Zjavenie 3:1). Dokonca aj keď sa tento zemský život nazýva životom, ak sa nežije v pravom vzťahu k Bohu, tak stojí v protiklade ku skutočnému životu a je pripodobnený smrti, pretože znamená „žitie smrti“. Zmysel zemského života tkvie v pravom vzťahu k Bohu a len takýto život nachádza svoju plnosť vo večnosti, vo večnom živote (1. Korinským 15:19; 1. Timoteovi 6:19). Konečným zmyslom života je plnosť života prichádzajúceho veku (Galatským 2:20; Filipským 1:22-23; 1. Timoteovi 4:8).

To, čo je v novozákonných písmach oproti starozákonným najviac odlišné, je plnosť zjavenia o *večnom živote*. Večný život a spôsob, ako ho dosiahnuť, je síce zjavený už v starozákonných písmach, ale nie až tak zjavne ako v novozákonných. Výslovnú (explicitnú) zmienku o večnom živote nachádzame už u proroka Daniela, ktorý hovorí o vstaní niektorých mŕtvych k večnému životu (Daniel 12:2).

Duša a duch ako život

Duša a *duch* sú na viacerých miestach Písma zameniteľné synonymické pojmy (Jób 12:10). Reprezentujú *osobné bytie*, ktoré sa dá vyjadriť aj pojмами „ja“ alebo „život“.

Duša ako „život“ je jednoducho „osobné bytie“ a reprezentuje buď zemský „prirodzený“ život, alebo osobné bytie vo večnom živote („*Lebo ktokoľvek by chcel zachrániť svoju dušu, stratí ju; a kto by stratil svoju dušu pre mňa, ten ju zachráni. Lebo čo prospeje človekovi, keby získal hoci celý svet a sám seba by zahubil alebo utrátil!*“ – Lukáš 9:24-25; Lukáš 12:20; Marek 8:36).

„Zachrániť si dušu pre večný život“ znamená získať osobné bytie vo večnosti: „*Kto má rád svoju dušu* (kto lipne na svetskom zemskom živote), *stratí ju* (stratí život ako taký; o zemský život a všetko, čo sa v ňom dá získať, ho pripraví smrť a nebude mať ani večný život).“ „*a kto nenávidí svoju dušu na tomto svete* (kto nelipne na svojom svetskom zemskom živote, ale je ochotný svoj zemský život dať v službu a obeť Pánu Ježišu Kristovi), *zachová ju do večného života* (získa plnosť života vo večnosti)“ (Ján 12:25). Duša reprezentuje osobné bytie či už vo forme zemského života, alebo vo forme večného života: „*Tu zišiel Pavel a padol na neho a objímuc ho povedal: Neznepokojte sa, lebo jeho duša je v ňom* (rozumej: nezomrel fyzicky, ešte žije)“ (Skutky 20:10; pozri aj Matúš 2:20; Ján 15:13; 1. Jánov 3:16). Alebo čo je dôležitejšie, duša ako osobné bytie vo forme zemského života so všetkým, čo zemský život môže ponúknuť, alebo hľadanie plnosti života vo večnom živote? („*A Boh mu povedal: Blázne, tejto noci požiadajú tvoju dušu od teba, a to, čo si nahotovil, čie bude?*“ – Lukáš 12:20). Zemský život končí oddelením sa duše či ducha od tela (Ján 19:30 a Skutky 7:59-60).

Boží Duch

je osobný a živý Boží oživujúci činiteľ. Je ním Svätý Duch. Dáva život neživej materii pri stvorení. Dáva život tomu, kto zomrel, pri vzkriesení do zemského života (navrátení do zemskej existencie). Dáva život pri znovuzrození (nový život, život v pravom vzťahu k Bohu) a dá život (večný život, život v dokonalom pravom vzťahu k Bohu) pri vzkriesení z mŕtvych a oslávení tela.

Tak ako zemský život nemôže existovať bez toho, aby *duch človeka* prebýval v jeho tele (Ján 19:30 a Skutky 7:59-60), ani *nový život* (a *večný život*) človeka nemôže existovať bez toho, aby Svätý Duch (Boží Duch, Kristov Duch) prebýval v človeku (pozri predchádzajúci článok *Náš Boh, náš Pán*). Boží Duch je spojený s *večným životom* a s *novým životom* a ako taký stojí v kontraste k *telesnému zemskému životu*, starému (hriešnemu) životu, t. j. k životu, ktorý je pod Božím súdom. („*Duch je, ktorý oživuje; telo nič neosoží. Slová, ktoré vám ja hovorím, sú duch a sú život*“ – Ján 6:63; Júda 1:19.)

Život človeka, ktorý je *živou dušou* a žije *zemský život* v *duševnom tele*, môže mať dve podoby, ktoré sú svojou kvalitou diametrálne odlišné:

- ak nemá Božieho Ducha (teda nemá ani nového ducha), tak žije *starý, telesný život* a žije vlastne smrť, pretože je pre Boha mŕtvu,
- ak má Božieho Ducha na trvalé prebývanie (tak má aj nového ducha) a žije *nový, duchovný život* ako Božie dieťa, pri vzkriesení z mŕtvych (prvé vzkriesenie) dostane nové oslávené nebeské telo a už viac nebude *živou dušou*, ale bude „*duchom*“ (Ján 3:6, 1. Korintským 15:45).

Ježiš Kristus – zdroj života

Ježiš Kristus, večný Boží Syn, rovnako ako Boh Otec má život sám v sebe (je samo-jestvujúci), avšak tento atribút dostal od svojho večného Otca: „*Lebo ako má Otec život sám v sebe, tak dal aj Synovi, aby mal život sám v sebe*“ (Ján 5:26). Večný Boží Syn existuje rovnako ako večný Boh vo večnosti, nezávisle od tvorstva (Ján 1:1-2). Večný Boží Syn je aj Slovo, aj osobný živý Boh zároveň.

Večný Boží Syn je zároveň zdrojom života ľudí: „*V ňom bol život, a ten život bol svetlom ľudí*“ (Ján 1:4). To, že Boží syn je zdrojom života, sa týka ako stvorenia, tak aj spasenia (večného života).

Večný život

Život, aj ten večný, pramení zo spravodlivosti (Príslovia 12:28). Súčasťou Božej spásy je nielen ospravedlnenie, ale aj znovuzrodenie. V ospravedlnení získavame skrze Krista jeho spravodlivosť a z jeho spravodlivosti pramení aj náš večný život.

V znovuzrození získavame skrze Krista novú prirodzenosť a novú identitu, z čoho pramení náš nový život a žitie Božieho života v poslušnosti, spravodlivosti a v posvätení už teraz v časnosti. Znovuzrozením získavame podiel na *božskej prirodzenosti* (2. Petrov 1:4). Tento *Boží život* sa zjavuje v Ježišovi Kristovi, ktorý je v Jánovom evanjeliu a jeho listoch opísaný

ako *pravý Boh a večný život* (1. Jánov 5:20; Ján 1:4, 14:6). Ježiš Kristus je *pôvodca života* („Knieža života“ Skutky 3:15), čo mu dal Boh, aby mal život sám v sebe (Ján 5:26). On je „*vzkriesenie a život*“ (Ján 11:25), „*chlieb života*“ (Ján 6:35) a jeho slová sú „*duch života*“ (Ján 6:63).²⁾

Vo vzkriesení Ježiša Krista sa *večný život* stal reálne a historicky dostupným každému, kto verí v osobu a dielo Pána Ježiša Krista. Večný život sa teraz nenachádza len v rovine zaslúbení, ale pre novo-zmluvného veriaceho je v Ježišovi Kristovi: „*A tak ak ste vstali z mŕtvych s Kristom... váš život je skrytý s Kristom v Bohu, a keď sa zjaví Kristus, náš život, vtedy sa aj vy s ním zjavíte v sláve*“ (Kolosenským 3:1, 3-4). *Večný život* znovuzrozenému dáva Boh a je zrealizovaný v Kristovi (Rímskym 8:9-11). Je skrytý s Kristom v Bohu (Kolosenským 3:3) a mať život, znamená byť v Kristovi, v Bohu (1. Jánov 5:11-13).

Večný život, pravý, skutočný život sa teda nachádza v Ježišovi Kristovi, ktorý sa stal „*duchom oživujúcim*“ (1. Korintským 15:45; Ján 6:63). Nie je to život v zmysle biologického života s večným trvaním, ale je to život v zmysle inej kvality. Je to život v neprerušenom pretrvávajúcom spoločenstve s Bohom, čo predstavuje plnosť života s plným Božím zaopatrením, pravý skutočný život.

Živý, byť živý

Živý v starozákonných písmach

Slovami *živý, byť živý, živá duša* sa obvykle označuje *stav* živej bytosti, ktorá žije svoj zemský život a ešte fyzicky nezomrela (Józua 8:20-22; 4. Mojžišova 21:35; 5. Mojžišova 3:3). Ide pritom

o fyzický, organický život, existenciu v protiklade k fyzickej smrti (Kazateľ 9:4-5; Józua 11:11;). Ide o existenciu či ľudí, alebo zvierat prejavujúcu sa pohybom a činnosťou, konaním (Józua 8:23). Eva je nazvaná matkou všetkých živých

(1. Mojžišova 3:20), t. j. všetkých ľudí. V starozákonných písmach je dôraz kladený na požehnanie a plnosť časného, zemskeho života. Avšak večný život ako konečný cieľ nezostáva v nich zakrytý.

To, že *byť živý* znamená oveľa viac než len zemský život, je zrejmé aj v starozákonných písmach. O vzkriesení a večnom živote hovorí prorok Daniel. Zákon ako zmluva skutkov, ako pestún vedúci ku Kristovi bol Izraelcom (a reprezentatívne cez nich všetkým ľuďom) daný na to, aby porozumeli, že zo spravodlivosti a poslušnosti pramení hojnosť a plnosť života, ktorý nekončí týmto zemským životom, ale že ide v konečnej a najvyššej miere o večný život.

Živý Boh

Boh je večný, živý Boh, existuje nezávisle od tvorstva. Nie je nikým ani ničím zapríčinený. K svojmu bytiu, svojmu životu nepotrebuje nič zvonku – nič, čo je mimo neho. Život má sám v sebe. Bytie, jestvovanie, existenciu má sám osebe – je mu vlastné. Je samobytný a samoexistujúci. Život je jedným z jeho základných vlastností (atribútov), ako píšeme aj vyššie.

Boh má v starozákonných, ale aj novozákonných písmach prívlastok *živý – živý Boh*. Prívlastkom *živý* je v Písme zdôraznené jeho vlastné *večné bytie*, schopnosť konať a ničím neobmedzená existencia na rozdiel od mŕtvych, v skutočnosti neexistujúcich božstiev (5. Mojžišova 5:26; Józua 3:10; Izaiáš 8:19; Skutky 14:15; 1. Tesalonickým 1:9; 1. Timoteovi 3:15).

Žalmisti a proroci sa často odvolávajú na živého Boha (Žalm 42:3, 84:3; 1. Timoteovi 4:10, 6:17) a úcta a pokora pred ním je im samozrejmosťou (Jeremiáš 10:10; Daniel 6:26-27, Zjavenie

4:9-11). Hagar nazvala Boha „Ty si silný Boh, ktorý vidíš“ a studňu, pri ktorej sa jej Boh zjavil, nazvali „Studňa Živého, ktorý ma vidí“ (1. Mojžišova 16:13-14, 24:62, 25:11). Nabuchodonozor nazval Boha, ktorého moc zakúsil, „Živým“. Daniel vo videní videl muža v ľanovom rúchu, ktorý prisahal na „Živého na veky“ (Daniel 4:31, 12:7).

Keď Hospodin svoje slovo potvrdzoval prisahou, hovoril: „Ako že ja žijem“ (4. Mojžišova 14:21,28; Jeremiáš 46:18; porovnaj Židom 6:13). V starozákonných dobe v Izraeli ľudia prisahali a pri prísaha bežná formula bola aj: „Ako že žije Hospodin“ (1. Samuelova 14:39; Rút 3:13).

Samotné vlastné meno *Jahve* hovorí, že ide o živého, samojestvujúceho Boha. (2. Mojžišova 3:13-14, „*A Boh riekol Mojžišovi: SOM, KTORÝ SOM. A ďalej riekol: Takto povieš synom Izraelovým: SOM ma poslal k vám*“ – verš 14.) Život odlišuje Jahveho od všetkých modiel a dosvedčuje jeho schopnosť a jeho moc ku konaniu a záchrane. Táto kvalita, život, nielenže odlišuje Jahveho od všetkých modiel a dosvedčuje jeho vlastný život, ale okrem toho je ním vyjadrená, a to možno predovšetkým, jeho spasiteľná tvorivá činnosť a moc a prozreteľné konanie (Józua 3:10; Jeremiáš 10:10; Izaiáš 46:5-13). Na *jeho spasiteľnú moc* je možné sa spoľahnúť, lebo dáva skutočný, pravý život, a tým Boha aj zjavuje (4. Mojžišova 14:21; 5. Mojžišova 32:40; Ján 6:57; Rímskym 14:11). Boh je živý a je to konajúci, prejavujúci sa Boh, ktorý napĺňa, uskutočňuje svoje spasiteľské plány i trestajúce súdy (5. Mojžišova 32:40 a ďalej, 5:23-28; Jób 19:25; Matúš 16:16, 26:63) nielen v dejinách národov, ale aj v životoch jednotlivcov.

Živý v novozákonných písmach

Pretože všetok život je životom pochádzajúcim od/zo živého Boha, údel každého jedného človeka i národa, jeho požehnanie a život či nešťastie a smrť závisia od jeho spravodlivosti či hriešnosti, poslušnosti či neposlušnosti Jahvemu, Hospodinovi (5. Mojžišova 30:15-20; Sudcov 2:18-23; Ezechiel 18). Smrť vo všetkých jej rovinách je Božím súdom nad hriechom človeka, pretože človek už nemá prístup „k stromu života“ (1. Mojžišova 3:17-24).

Starozmluvné písmo zjavili nielen to, že život (požehnanie a hojnosť, plnosť) pramení zo spravodlivosti, čo pod zmluvou skutkov (pod Mojžišovým zákonom) znamená z „vlastnej spravodlivosti“, ale zjavili aj to, že z vlastnej spravodlivosti večný život nezíska žiaden človek. Už starozmluvné písmo odkryli, že „život“ (plnosť života i večný život) môže človek získať jedine vierou, žitím

v spravodlivosti viery. Novozákonné písmo naplno odkryli, že „byť živý“ znamená byť v Kristovi, byť Božím dieťaťom.

To, že veriaci v evanjelium Ježiša Krista, Božie deti – tí, ktorí patria k Božiemu ľudu, vyznávajú vieru v živého Boha, musí alebo malo by byť zreteľné aj v ich každodennom živote. Že Boh je živý Boh, znamená, že žije – to znamená, že je prítomný v našich životoch, počuje, vidí a koná vždy, nielen vtedy, keď my k nemu voláme, keď ho my oslovíme. To, že je prítomný a činný v živote svojho dieťaťa, znamená, že nielenže počuje a reaguje na modlitby, ale predovšetkým vo všetkom svoje dieťa predchádza, vedie a usmerňuje. Je vždy prítomný v živote svojich detí a vždy vo všetkom prvý v zmysle iniciatívy. Je to Boh, ktorý nás ako prvý privádza k modlitbe a pokániu. Ak nevnímame prítomnosť Boha a jeho aktivitu predovšetkým v svojom živote, mali by sme sa zamyslieť, prečo to tak nie je.

Ja som prišiel nato, aby mali život a aby mali hojnosť.

Ján 10:10

Ale toto je napísané nato, aby ste verili, že Ježiš je Kristus, Syn Boží, a aby ste veriac mali život v jeho mene.

Ján 20:31

Drahoslav Vajda

Poznámky

A) V časopise *Solas* predkladáme aj články venované definícii a výkladu *vybraných biblických pojmov*. Mať jasno v používaných pojmoch je dôležité pre každého učenika Ježiša Krista. Je to dôležité pre neho samého pre správne uchopenie biblických právd, biblických textov a rovnako je to dôležité v komunikácii so všetkými ostatnými obrátenými i neobrátenými ľuďmi. Články sú spracované na základe zdrojov, dostupnej slovníkovej a výkladovej literatúry uvedenej za príslušným článkom. Používame preklad Biblie prof. J. Roháčka, a keď sa odvoláme na iný preklad, je to zreteľne v texte vyznačené.

Redakcia Solas

Použitie zdroje

- a) Adolf Novotný, *Biblický slovník*, Kalich – Česká biblická společnost, 1992, heslo: *život*, ISBN 80-900881-1-2
 b) *Nový biblický slovník*, editor J. D. Douglas a kol., Návrat domů, Praha 1996, heslo: *život*, ISBN 80-85495-65-1

1) „*Život, smrť, vzkriesenie* – 1. časť: *Zdroj života*“, *Solas* číslo 51, str. 21

2) „*Život, smrť, vzkriesenie* – 2. časť: *Vzkriesenie*“, *Solas* číslo 51, str. 27

Vznik vesmíru vo Velkom tresku

Vedecká teória či slepá viera?

Žijeme v modernej materialistickej spoločnosti, v ktorej sa na biblickú vieru pozerá ako na slepú vieru, ktorá ignoruje moderné vedecké poznanie. A naopak, na materialistické predstavy o pôvode vesmíru a života sa pozerá ako na vedecky dokázané skutočnosti. Je to ale naozaj tak? Preskúmajme z vedeckého pohľadu rozdiel medzi faktom, vedeckou teóriou a vedeckou hypotézou. Pozrime sa aj na možnosti a schopnosti vedy skúmať počiatky, akým je aj počiatok či vznik vesmíru.

Vedecké bádanie – hypotéza a teória

Poznanie a vedecké bádanie

Vedecké skúmanie funguje tak, že človek pozoruje prírodu a realitu (svet, v ktorom žije), ktorá ho obklopuje, a snaží sa vyložiť (interpretovať) a systematizovať (pomocou indukcie a logickej dedukcie) to, čo pozoruje, s cieľom vysvetliť, *ako* (prípadne aj *prečo*) funguje to, čo pozorujeme. Toto je možné vďaka tomu, že v prírode existuje poriadok, že príroda sa riadi prírodnými zákonmi.

Súčastou vedeckého bádania je formulovanie *hypotéz* a *teórií*, ktoré sú následne overované. *Hypotéza* je navrhnuté vysvetlenie pre jav pozorovaný v prírode či v laboratóriu pri experimentovaní (vykonávaní pokusov). *Hypotéza* vzniká pozorovaním daného javu a použitím ľudskej mysle (schopnosti abstraktného myslenia a systematizovania pozorovaných skutočností) na zrozumiteľné vysvetlenie daného javu. To je zase možné vďaka tomu, že človek bol stvorený ako inteligentná bytosť (na Boží obraz) so schopnosťou abstraktného myslenia a je usposobný porozumieť aj hlbším súvislostiam reality, ktorá ho obklopuje, než len

tomu, čo slúži na jeho prežitie alebo rozmnožovanie sa.

Hypotéza verzus teória

Hypotéza musí byť testovateľná a falzifikovateľná, čo znamená, že je možné ju pozorovaniami a experimentmi vyvrátiť alebo potvrdiť. Aby bola hypotéza testovateľná/falzifikovateľná, musí robiť predikcie (predpovede), ktoré sa potvrdia alebo nepotvrdia. Príklady uvedieme nižšie.

Hypotéza sa stáva prijímanou vedeckou teóriou na základe pozorovaní a experimentov, ktoré ju potvrdzujú. Ak sa objavia ďalšie pozorovania či experimenty, ktoré nie sú v zhode s hypotézou/teóriou, potom je potrebné hypotézu/teóriu vylepšiť (upraviť), rozšíriť alebo nahradiť inou. Uvedieme niektoré príklady, ktoré to názorne dokreslia.

Napríklad tri Keplerove zákony (Johannes Kepler, 1571–1630) popisujú pohyb planét v slnečnej sústave. Keďže pozorovania a merania pohybu planét na obežných dráhach okolo Slnka potvrdzujú tieto tri Keplerom sformulované zákony, tieto tri zákony sa stali vedeckou teóriou. Keplerove zákony predpovedajú polohu planéty (všeobecne telesa

v slnečnej sústave). Sú kinematické, pretože opisujú, ako sa planéty pohybujú, avšak nehovoria nič o tom, *prečo* sa planéty pohybujú tak, ako sa pohybujú. Inak povedané, neriešia silové pôsobenie medzi nebeskými telesami, neriešia ich pohyb z pohľadu dynamiky.

Takéto vysvetlenie objavil až Newton (Isaac Newton, 1642–1727). Newton sformuloval svoje tri pohybové zákony a objavil všeobecnú teóriu o gravitácii (Newtonov gravitačný zákon) v roku 1687. Jeho zákon o gravitačnej sile pôsoiacej medzi dvoma hmotnými telesami vysvetľuje, *prečo* sa telesá v slnečnej sústave pohybujú tak, ako sa pohybujú. Keplerove tri zákony o planetárnom pohybe sa dajú odvodiť z Newtonových zákonov. Dokonca už sám Newton toto odvodenie aj urobil. Platnosť Newtonových zákonov je takto potvrdená napríklad platnosťou Keplerových zákonov, ktoré sú potvrdené pozorovaniami.

Newtonove zákony sú potvrdené aj mnohými ďalšími pozorovaniami. Preto tieto zákony považujeme za vedeckú teóriu, ktorá vysvetľuje pohyb nebeských telies a vzájomnú príťažlivosť hmoty všeobecne. Vedecká teória dáva predpovede, ktoré sú následne opakovane potvrdzované pozorovaniami, meraniami a experimentmi. Príkladom prediktívnej sily Newtonových zákonov je objavenie planéty Neptún.

Herschel (1738–1822) objavil planétu Urán v roku 1781. Lexell (1740–1784) pozorovania obežnej dráhy Uránu odhalili odchýlky v obežnej dráhe (orbite) tejto planéty. Le Verrier v roku 1846 na základe týchto orbitálnych odchýlok Uránu predpovedal existenciu ďalšej planéty. Túto dovedy

neobjavenú planétu, Neptún, objavil Galle (1812–1910).

Le Verrier spozoroval v roku 1859 aj anomáliu (nezrovnalosť) v obežnej dráhe planéty Merkúr, konkrétne v precesii jeho orbity (pohyb perihélia Merkúru). Podobne ako v prípade obežnej dráhy Uránu vznikla hypotéza, že medzi Merkúrom a Slnkom existuje neobjavená planétka, ktorá svojou príťažlivosťou spôsobuje túto anomáliu. Táto hypotetická planéta bola pomenovaná Vulkán. Pozorovania však existenciu takejto planéty nikdy nepotvrdili. Táto hypotéza preto musela byť nahradená inou hypotézou. Tou novou hypotézou, ktorá bola v súlade s pozorovanou orbitou planéty Merkúr, je Einsteinova všeobecná teória relativity. O nej si povieme o chvíľu viac. Tento príklad však názorne ukazuje, ako funguje poctivé, riadne vedecké bádanie – keď pozorovania nepotvrdia novú hypotézu alebo sa vyskytne nové pozorovanie, ktoré je v rozpore s dovedy akceptovanou teóriou, tak hypotézu/teóriu treba prerobiť alebo úplne opustiť a nahradiť inou. Nepotvrdená hypotéza sa nikdy nepovažuje za vedeckú teóriu ani za vedecký fakt.

Ďalším príkladom toho, ako sa z hypotézy stáva teória, je Einsteinova teória relativity. V prípade špeciálnej relativity táto teória predpovedá *princíp relativity*, *konštantnú rýchlosť svetla* bez ohľadu na rýchlosť zdroja svetla a *dilatáciu času*. Tieto tri predikcie boli experimentálne potvrdené nasledovnými experimentmi: Michelsonov-Morleyho experiment, Kennedyho-Thorndikeho experiment a Ives-Stilwellov experiment.

Aj všeobecná teória relativity má predikcie, ktoré boli potvrdené pozorovaniami. Sám Einstein publikoval v roku

1916 tri predpovede všeobecnej relativity a navrhol, ako ich otestovať. Všetky tri predpovede boli overené a potvrdené pozorovaniami. Ide o tieto tri: *anomálna precesia obežnej dráhy planéty Merkúr, ohyb svetla v gravitačnom poli Slnka a gravitačný červený posun.*

Einsteinova všeobecná relativita vysvetlila anomáliu precesie orbity Merkúru, ktorá bola pozorovaná ešte pred tým, ako Einstein sformuloval svoju teóriu. Ohyb svetla v blízkosti Slnka pozoroval pri zatmení Slnka Artúr Eddington v roku 1919. Gravitačný červený posun bol nameraný v spektre bieleho trpaslíka v roku 1954 Popperom. Aj mnohé ďalšie pozorovania a merania dodnes potvrdzujú platnosť všeobecnej teórie relativity.

V klasickej mechanike je pohyb telies definovaný silovým pôsobením na základe Newtonovho gravitačného zákona. Od Newtona po Einsteina sa usudzovalo, že Newtonova teória gravitácie je platná univerzálne pre celý vesmír. Ukázalo sa však, že platnosť tejto teórie je obmedzená na relatívne slabé (v meradle vesmíru) gravitačné polia. Už v gravitačnom poli v blízkosti Slnka je potrebné Newtonovu teóriu gravitácie zovšeobecniť, vylepšiť, nahradiť Einsteinovou všeobecnou teóriou relativity. Newtonova teória o gravitácii je teda limitným prípadom Einsteinovej všeobecnej relativity v slabých gravitačných poliach. V silnejších gravitačných poliach stráca platnosť a je potrebné prejsť k všeobecnej teórii relativity. Aj tento príklad však názorne ukazuje, ako funguje poctivé, riadne vedecké bádanie – keď sa objavia pozorovania, ktoré sú v rozpore s aktuálne prijímanou teóriou, teóriu treba prerobiť (revidovať, upra-

viť, zovšeobecniť) alebo úplne opustiť a nahradiť novou. A opäť – nepotvrdená hypotéza alebo teória, ktorá je v rozpore s niektorými pozorovaniami, sa nikdy nepovažuje za vedeckú teóriu ani za vedecký fakt – rovnako ako to bolo s hypotetickou existenciou planéty Vulkán.

To, čo sa prihodilo Newtonovej teórii gravitácie v prípade anomálnej obežnej dráhy Merkúru, sa deje aj s Einsteinovou teóriou všeobecnej relativity. Z pozorovaní charakteru galaxií vo vesmíre (rotácia hviezd v galaxiách), tvaru ramien špirálových galaxií, pohybu klastrov galaxií, javu gravitačného šošovkovania (gravitational lensing) atď. sa ukazuje, že vo vesmíre pôsobí silnejšia gravitácia, než aká by mala pôsobiť vzhľadom na hmotnosť („viditeľnej“ baryonickej) hmoty, ktorá sa vo vesmíre nachádza.

Podobne ako v prípade vysvetlenia orbity Merkúru, keď sa najprv uvažovalo o existencii hypotetickej planéty Vulkán, aj v tomto prípade sa hypoteticky predpokladá (zavádza sa hypotéza) existencia neviditeľnej, zatiaľ neobjavenej hmoty. Keďže táto hmota nie je pozorovateľná v elektromagnetickom žiarení, predpokladá sa, že neabsorbuje ani nevyžaruje a ani neodráža elektromagnetické žiarenie (teda ani svetlo). Preto sa nazýva „temná hmota“. Táto temná hmota zostáva dodnes hypotetickou entitou, pretože nebola experimentálne objavená či potvrdená ani potvrdená priamymi pozorovaniami. Zostáva neviditeľná napriek tomu, že by mala tvoriť 85 % hmotnosti hmoty celého vesmíru. Zostáva neobjavená a neviditeľná podobne ako planéta Vulkán. Čo ak je to tak aj s neviditeľnosťou temnej hmoty – je neviditeľná preto, lebo neexistuje?

Existujú aj iné, alternatívne hypotézy vysvetlenia silných gravitačných polí vo vesmíre, ktoré nevyžadujú existenciu temnej hmoty. Jednou z nich je Carmeliho teória *kozmozologickej všeobecnej relativity*. Táto teória dokáže vysvetliť viaceré pozorované astronomické javy (rotácia hviezd v galaxiách, gravitačná šošovka) bez toho, aby potrebovala zavádzať hypotetickú temnú hmotu.^{A)}

Kozmozologická všeobecná relativita zovšeobecňuje (rozširuje) všeobecnú teóriu relativity podobne, ako všeobecná teória relativity rozšírila newtonovskú teóriu gravitácie. Teória/hypotéza kozmozologickej všeobecnej relativity okrem iného predpovedá akcelerujúce rozpínanie sa vesmírneho priestoru, ktoré je potvrdené astrofyzikálnymi pozorovaniami, bez potreby zavádzania ďalšej hypotetickej entity – temnej energie.^{A)}

Týmito príkladmi sme ukázali, ako vedecká metóda pracuje s hypotézami a teóriami. To hlavné je, že hypotéza sa považuje za prijatú vedeckú teóriu vtedy, keď je potvrdená pozorovaniami a experimentmi a keď nie je v rozpore so žiadnym pozorovaním ani experimentom.

Vo vedeckej komunite, ako aj voči širokej verejnosti sa predstava o vzniku vesmíru vo Veľkom tresku prezentuje ako prijatá, overená a dokázaná vedecká teória a niekedy dokonca ako „fakt“. Obstoí takého tvrdenie vo svetle toho, čo sme si vyššie povedali o vedeckom bádání, vedeckej metóde, hypotézach a prijatých vedeckých teóriách?

Vznik vesmíru vo Veľkom tresku – vedecká teória?

Súčasná verzia „teórie“ (hypotézy) Veľkého tresku je vystavaná na hypotetic-

kých entitách „temná hmota“ a „temná energia“. Ani jedna z týchto dvoch entít nebola dodnes experimentálne objavená či potvrdená a nebola ani priamo pozorovaná. Tieto entity sú zatiaľ iba hypoteticky predpokladané na základe logickej dedukcie.

Existencia temnej hmoty sa dedukuje z pozorovania prejavov gravitačných polí vo vesmíre, ktoré sú výrazne silnejšie, než aké by mali byť vzhľadom k pozorovanej hmote prítomnej vo vesmíre. *Existencia temnej energie* sa dedukuje z pozorovania, že vesmírny priestor sa rozpína, pričom rozpínanie akceleruje. Existencia temnej hmoty ani existencia temnej energie zatiaľ nebola preukázaná fyzikálne (vedecky). Je to rovnaká situácia ako s hypotetickou planétou Vulkán. Pokiaľ je „teória“ Veľkého tresku postavená na hypotetických neoverených fyzikálne nepotvrdených entitách ako temná hmota a temná energia, nie je možné túto „teóriu“ považovať za vedeckú teóriu, pretože ide len o *vedecky neoverenú hypotézu*. Ak túto „teóriu“ niekto prezentuje ako prijatú a overenú vedeckú teóriu, tak jednoducho klame a hrubo zavádza.

Údajná teória Veľkého tresku však čelí ešte závažnejším problémom. Je totiž v priamom rozpore s viacerými astronomickými pozorovaniami či astrofyzikálnymi poznatkami.^{B)} Z tohto dôvodu by mala byť odmietnutá a nahradená inou alternatívnou hypotézou. Keby to v kozmológii fungovalo tak ako v experimentálnych prírodných vedách, už by sa tak aj bolo stalo. Avšak v kozmológii (kozmozogónii) to funguje inak. Hypotéza Veľkého tresku sa dá donekonečna zachraňovať „ad hoc záplatami“ (účelovo zavedenými vysvetleniami)

postavenými na nových hypotetických, opäť zatiaľ nepoznaných (nevysvetlených) entitách či javoch. Tento prístup v zásade znamená, že sa neznáme (vznik vesmíru) vysvetľujeme ďalšími neznámymi (hypotetické nepotvrdené entity či javy). Takýto prístup však nie je možné považovať za vedecké poznanie.

Možnosť donekonečna zachraňovať „teóriu“ Veľkého tresku pomocou nových neznámych (hypotetických) entít či javov *de facto* znamená, že táto hypotéza/teória nie je falzifikovateľná. Preto ju nemožno považovať za vedeckú hypotézu/teóriu, pretože falzifikovateľnosť je jedno z kritérií pre vedeckú hypotézu/teóriu. Príkladom takýchto *ad hoc* záplat vystavaných na hypotetických (nových zatiaľ neobjavených) entitách je už spomínaná temná hmota a temná energia. Tieto zohrávajú rovnakú úlohu ako naša už dobre známa (vyššie spomínaná) neviditeľná („temná“) planéta Vulkán. Opakovaným zavádzaním nových hypotetických entít či javov na spôsob temnej hmoty či temnej energie sa „teória“ (hypotéza) Veľkého tresku nikdy nebude dať ani potvrdiť, ani vyvrátiť, pretože neustále bude vystavaná na „zatiaľ neobjavených/nevysvetlených hypotetických entitách“. Vo vedeckom bádani sa „nepoznané“ vysvetľuje pomocou „spoznaného“ a overeného (dokázaného), a tým sa „nepoznané“ stáva „poznaným“. Kozmológia vo všeobecnosti trpí tým, že nepoznané (vznik vesmíru) sa vysvetľuje len ďalším nepoznaným.

Scenár vzniku vesmíru vo Veľkom tresku

Vznik vesmíru je laickej verejnosti prezentovaný napríklad takto⁵⁾ (video prezentácia pochádza z dielne National Geographic): Vesmír predstavuje

všetko, čo existuje, od najmenších elementárnych častíc až po najväčšie galaxie. Od samotnej existencie času a priestoru až po existenciu života. Ale ako to všetko začalo, aký to má pôvod? Pôvod vesmíru je pôvodom všetkého. Najširšie prijímaným vysvetlením pôvodu vesmíru je teória Veľkého tresku.

Teória Veľkého tresku tvrdí, že vesmír vznikol z *horúceho a nekonečne hustého bodu* podobného super-elektricky nabitej čiernej diere, zo singularity. Pred zhruba 13,7 miliardami rokov táto singularita prudko explodovala. V tomto výbuchu vznikla všetka hmota, všetka energia, priestor a čas. Po tomto výbuchu (Veľkom tresku) nasledovali dve hlavné éry evolúcie vesmíru: *éra žiarenia* a *éra látky*, ktoré sformovali súčasný vesmír. Hneď po Veľkom tresku nastala éra žiarenia, ktorá trvala desaťtisíce rokov. Skladá sa z nasledovných epoch: *Planckova, epocha Veľkého zjednotenia, inflačná, elektroslabá, kvarková, hadrónová, leptónová a jadrová*.

Okamžite po Veľkom tresku nastala Planckova epocha (teplota 10^{49} kelvina, K), v ktorej ešte neexistovala látka, existovala len energia a existoval predchodca („predok“) všetkých štyroch prírodných síl (gravitačnej, silnej jadrovej, slabej, elektromagnetickej), takzvaná „supersila“. Na konci Planckovej epochy (10^{-43} sekundy po Veľkom tresku) sa udiala kľúčová udalosť, gravitačná sila sa oddelila od „supersily“. Po tejto udalosti nastala epocha Veľkého zjednotenia (teplota 10^{36} K), v ktorej boli zvyšné sily stále zjednotené ako jedna sila. Ďalšia epocha sa začala, keď sa od tejto sily oddelila silná jadrová sila (10^{-36} s po Veľkom tresku). Týmto sa spustila

epocha inflácie (teplota 10^{33} K). Počas tejto epochy sa vesmír prudko rozpínal. Takmer v okamihu sa zväčšil z veľkosti atómu na veľkosť pomaranča či grepu. V tejto epoche vesmír tvorili elektróny, kvarky, antikvarky a ďalšie častice. Potom (10^{-32} s po Veľkom tresku) nastala elektroslabá epocha (teplota 10^{20} K), v ktorej sa rozdelili slabá a elektromagnetická sila. Nasledovala (10^{-12} s po Veľkom tresku) epocha kvarkov (10^{16} K), počas ktorej bol vesmír stále ešte príliš horúci a príliš hustý na to, aby sa mohli vytvoriť subatomárne častice potrebné pre vytvorenie látky.

Potom nastala hadrónová epocha (10^{-6} s po Veľkom tresku), v ktorej sa vesmír ochladil (10^{10} K) dostatočne na to, aby mohli vzniknúť väzby medzi kvarkami, čím vznikli neutróny a protóny. V leptónovej epoche (1 sekundu po Veľkom tresku) a jadrovej epoche (asi 100 sekúnd po Veľkom tresku, pri teplote 10^9 K) prešli neutróny a protóny významnou zmenou – spojili sa do jadra atómu a tým vytvorili prvý chemický prvok – hélium. Tým skončila *éra žiarenia* a začala sa *éra látky*.

Prvou epochou v ére látky (50 tisíc rokov po Veľkom tresku) bola *epocha atómov*. V tejto epoche sa vesmír ochladil (3 tisíc K) dostatočne na to, aby sa elektróny mohli naviazať na jadrá atómov (tzv. rekombinácia). Takto mohol vzniknúť druhý chemický prvok, vodík.

Vodík a hélium zaplnili vesmír vo forme mrakov plynu, čím začala *galaktická epocha* (200 miliónov rokov po Veľkom tresku). Vlastnou gravitáciou mračien plynu vodíka a hélia sa vytvorili „sadenice“ budúcich galaxií. *Stelárna epocha* (epocha hviezd) začala (3 mi-

liardy rokov po Veľkom tresku) tým, že v týchto *sadeniciach* sa začali formovať prvé hviezdy. Teplo vnútri hviezd poháňalo premenu vodíka a hélia na takmer všetky ostatné chemické prvky. Tieto chemické prvky sa potom stali stavebnými blokmi planét, mesiacov a aj živých foriem hmoty.

Vedeckosť scenára vzniku vesmíru vo Veľkom tresku

Na mieste je otázka, aká veľká časť z tohto scenára je založená na vedeckých poznatkoch. Tým, že samotný scenár je rozdelený na éry a epochy a že vysvetlenie každej epochy sa javí ako vedecké, vzniká dojem, že celý scenár je založený na striktno vedeckom vysvetlení. Že to tak nie je, odkrýva samotná prezentácia,^{E)} ktorá končí slovami: „Zatiaľ čo nezodpovedanými zostávajú nespočetné otázky ohľadom vzniku vesmíru, je to len otázka času, kedy na ne nájdeme dlho hľadané odpovede.“

Prečo bolo potrebné prezentáciu zakončiť takýmito slovami? Pretože celý tento scenár vzniku vesmíru vo Veľkom tresku nie je založený na vedeckom poznaní. Len drobné kúsky v tomto scenári pochádzajú z fyziky elementárnych častíc a z fyziky ako takej. Tieto kúsky sú do tohto pomyselného procesu evolúcie vesmíru prenesené z „laboratórií experimentálnej fyziky a z urýchľovačov“ a z „modelov teoretickej fyziky“ na základe analógie. Celá skladačka tohto scenára však nie je postavená na vedeckých poznatkoch. Preto bolo potrebné povedať, že *zostávajú nespočetné nezodpovedané otázky*.

Celý tento scenár ako celok zostáva len metafyzickou predstavou a chýba

mu vedecká opora. K epoche inflácie neexistuje fyzika. Nepozná sa mechanizmus inflácie, nevie sa, čo infláciu naštartovalo, nevie sa, čo infláciu zastavilo. Mnohé problémy zostávajú nevyriešené pri formovaní sa hviezd a galaxií. Zostávajú nevyriešené problémy pri evolúcii všetkých chemických prvkov. Takto by sme mohli ísť do ďalších a ďalších detailov.

To podstatné, čo nám stačí vedieť, je to, že tento scenár zostáva na úrovni hypotézy, na úrovni pomyslenej predstavy. Ak v nejakej hypotéze zostáva „nespočetné množstvo nezodpovedaných otázok“, tak nejde ani o *vedeckú teóriu*, ani o *vedecký fakt*, ale len o (*nepotvrdenú*) *hypotézu*. Tvrdenie, že na tie nespočetné nezodpovedané otázky nájdeme v dohľadnej dobe odpovede, nie je vedeckým tvrdením. Je to viera a je to len želanie.

Zatiaľ čo vytváranie a testovanie hypotéz je v poriadku a je to legitímnu súčasťou vedeckého bádania, prezentovanie nepotvrdenej hypotézy ako vedeckej teórie a ako vedecky dokázaného faktu je klamstvo a hrubé zavádzanie laickej verejnosti. Vedecká komunita predstavuje tú časť spoločnosti, ktorá sa zaoberá poznávaním pravdy o našom svete. Ako je to možné, že v otázke pôvodu vesmíru sa uchýľuje k takémuto neslýchanému klamstvu? Je to tak preto, lebo pôvod vesmíru a pôvod života sú nedostupné empirickému vedeckému bádaniu a presvedčenie o pôvode vesmíru a o pôvode života je vždy len otázkou viery bez ohľadu na to, či ide o veriaceho alebo o ateistu. Presadzovanie evolučného scenára vzniku vesmíru a vzniku života je súčasťou vedomého či podvedomého ideologického boja materialistického svetonázoru.^{F)}

Počiatok vesmíru je nedostupný vedeckému skúmaniu a vedeckému poznaniu – singularita

Ako vôbec vznikla predstava o vzniku vesmíru vo Veľkom tresku? Vo svetle, ktoré prichádza na Zem z okolitého vesmíru, sa pozoruje červený spektrálny posun. Tento červený posun sa v kozmológii vysvetľuje ako dôsledok rozpínania sa vesmírneho priestoru.^{G)} Ak tento proces pomyslene otočíme, teda aby prebiehal smerom dozadu v čase, tak postupne dostaneme menší a menší vesmírny priestor s väčšou a väčšou hustotou hmoty (presnejšie hmoty a energie^{H)}). Celý tento pomyselný proces by sa pritom mal riadiť Einsteinovou teóriou všeobecnej relativity. V tomto pomyselnom procese zmršťovania vesmíru dozadu v čase sa v určitom momente (kvôli hustote a teplote) prehupneme z éry látky (hmoty vo forme látky) do éry žiarenia, z makrosвета do mikrosвета, sveta elementárnych častíc.

Aj laikovi je jasné, že vesmírny priestor nemôžeme pomyslene zmenšovať donekonečna. Narazíme na problém, že v určitom momente „stlačíme“ všetku vesmírnu hmotu do objemu, aký má Slnko, potom ako volejbalová lopta, potom ako pingpongová loptička, ako špendlíková hlavička, ako rozmer atómu, ako... Kam až by sa dalo zájsť? Až k bezrozmernému hmotnému bodu? Takáto hypotetická predstava naráža na neprekonateľný problém. Pri veľmi malých objemoch celého vesmírneho priestoru dostaneme obrovskú hustotu hmoty (hmoty a energie), ktorá sa blíži nekonečnej hodnote, ako sa blížíme k bezrozmernému hmotnému bodu. Empirická veda nedokáže dať odpovede na otázku, či takáto vysoká hustota hmoty (a energie) vôbec existuje alebo môže existovať. Od určitej hodnoty

hustoty hmoty (a energie) sa empirická veda (fyzika) ani len nedokáže vyjadriť k tomu, ako sa hmota (a energia) pri takýchto hustotách správa alebo by sa mala správať, akými fyzikálnymi zákonmi by sa mala riadiť. Veda to nedokáže povedať, pretože nedokážeme takéto podmienky nasimulovať v laboratóriu a nedokážeme ani zacesťovať dozadu v čase a tieto procesy pozorovať priamo. Veda a vedecké poznanie jednoducho má svoje hranice. Vznik vesmíru nie je možné vedecky skúmať.

Laická predstava o Veľkom tresku, pri ktorom celá vesmírna hmota stlačená do nesmierne malej guľôčky („špendlíkovej hlavičky“) v nejakom existujúcom priestore exploduje a vesmírna hmota sa rozletí do tohto priestoru, nie je presná. Vo Veľkom tresku ide o explóziu samotného časopriestoru. Ale čo vlastne explodovalo? Len čo pri pomyselnom stláčaní vesmírneho priestoru dospejeme k vysokým hustotám hmoty, budeme mať aj veľmi silné gravitačné polia a v ich dôsledku veľmi silné zakrivenie vesmírneho časopriestoru (podľa všeobecnej relativity). Ak by sme pomyselné potiahli tento proces až k „bezrozmernému hmotnému bodu“, dostaneme vesmírny časopriestor ako nekonečne malý, nekonečne zakrivený a nekonečne hustý. O takomto stave fyzika nedokáže povedať nič. Takýto stav sa nazýva singularita. Stav, v ktorom sa mal vesmír nachádzať na svojom počiatku, je nedostupný vedeckému poznaniu. Veda nedokáže nič zmysluplné povedať ani o tom, ako sa vesmír do takéhoto stavu dostal a prečo tento stav opustil a začal sa rozpínať vo Veľkom tresku. Na takéto otázky vedecké odpovede neexistujú!

Na hranice fyziky, a teda vedeckého poznania narazíme ešte skôr, ako sa dopracujeme k singularite (v zmysle bezrozmernému bodu). Len čo sa dostaneme na rozmer priestoru na úrovni Planckovej dĺžky (10^{-34} m) a na interval času na úrovni Planckovho času (10^{-43} s po Veľkom tresku), dostali sme sa na hranice fyziky.

Čo sa dá povedať o stave vesmíru v Planckovej epoche? Citujem zo zdroja⁽⁶⁾: „Čo vesmír ukrýva na Planckovej škále, netušíme; možno je to teória strún, kvantová slučková gravitácia alebo niečo úplne iné. Zatiaľ, s pomocou matematiky, iba hádame. Nie je vylúčené, že sofistikovaný experiment nám raz pootvorí dvere do tohto sveta, no rovnako je aj možné, že tieto dvere zostanú pre nás navždy zavreté.“ Inak povedané, empirická fyzika sa k tomu nedokáže vyjadriť. Všetko ostatné sú zatiaľ len empiricky neoveriteľné ezoterické špekulácie.

Zhrnuté a podčiarknuté: Počiatok vesmíru nie je dostupný empirickému vedeckému skúmaniu. Vedecké poznanie nedokáže dať spoľahlivo pravdivú odpoveď na otázku o vzniku vesmíru.

Epistemologické (gnozeologické) aspekty

Spôsobom, ako človek dokáže získať pravdivé poznanie o realite, ktorá ho obklopuje, sa zaoberá *epistemológia* (*gnozeológia*) čiže „teória poznania“. Vznik vesmíru ani vznik života nie sú dostupné vedeckému poznaniu, pretože nie sú dostupné vedeckému skúmaniu na základe empirickej vedeckej metódy. Spadajú do kategórie „presvedčenie o veciach, ktoré sa nevidia“. Presvedčenie o pôvode vesmíru a života sa teda

prijíma vierou. Je to tak v materialistickom svetonázore aj v biblickom svetonázore. Konflikt medzi presvedčením o pôvode vesmíru a života v týchto dvoch svetonázoroch teda nie je konfliktom medzi *biblickou vierou* a *vedou*, ale je konfliktom medzi *biblickou vierou* a *materialistickou vierou*. *Materialistická viera* je viera v to, že singularita či energiou nabitý vákuum, či súbor elementárnych častíc, alebo zhuk chemikálií sa samy od seba, spontánne, bez plánu, bez cieľa, bez mysle, z veľkej neriadenej explózie počas dlhých časových období premenili na štruktúrovaný vesmír s galaxiami, hviezdami a planétami a na bohatú rastlinnú a živočíšnu ríšu na planéte Zem vrátane ľudských bytostí s myslou, vôľou, citmi, svedomím, morálkou a so životnými plánmi.

Dôležitou otázkou je, čo je zdrojom tohto presvedčenia, tejto viery v jednom i druhom svetonázore. V materialistickom svetonázore je údajne zdrojom tohto presvedčenia *vedecké poznanie*. Tvrdí sa to a verí sa tomu napriek tomu, že otázka pôvodu vesmíru a života je nedostupná vedeckému poznaniu a bádaniu, ako sme to ukázali vyššie. Pôvod vesmíru vo Veľkom tresku a spontánny vznik života z chemikálií je predmetom *slepej viery*. O vieru ide preto, lebo ide o presvedčenie o veciach, ktoré sa nevidia. O *slepú vieru* ide preto, lebo k tomuto presvedčeniu neexistuje žiadna riadna a poctivá vedecká opora, neexistujú racionálne dôvody.

Zdrojom presvedčenia o pôvode vesmíru a života v *biblickom svetonázore* je zjavenie Stvoriteľa (Božie slovo). Boh Stvoriteľ je živý, večný a pravdivý. *Jeho slovo je pravda*.

Záver

Vo vedeckej komunite, ako aj voči širokej verejnosti sa predstava o vzniku vesmíru vo Veľkom tresku prezentuje ako prijatá, overená a dokázaná vedecká teória a niekedy dokonca ako „fakt“. Táto hypotéza je však dodnes aj po postupných vylepšeniach a úpravách naďalej v rozpore s viacerými astronomickými či astrofyzikálnymi pozorovaniami. Je postavená na dodnes nevysvetlených a nepozorovaných hypotetických entitách. Z tohto dôvodu nie je možné považovať ju za vedeckú teóriu ani za vedecký fakt. Problém je ešte väčší a principiálny. Táto hypotéza sa snaží vysvetliť javy a procesy, ktoré sa udiali v dávnej minulosti a ako také nie sú dostupné empirickému vedeckému skúmaniu. Preto nie je možné už z princípu túto hypotézu empiricky overiť, teda potvrdiť či vyvrátiť. Z tohto dôvodu nie je možné považovať túto predstavu o vzniku a samovoľnom vývoji vesmíru do dnešnej podoby za vedecký poznatok ani za pravdivú skutočnosť.

Predstava o vzniku vesmíru vo Veľkom tresku nie je vedeckou teóriou. Zostáva na úrovni hypotetickej predstavy, ktorá dodnes vedecky overená či dokázaná nebola, a dokonca ani nie je vedecky dokázateľná. Predstava o vzniku vesmíru vo Veľkom tresku sa v konečnom dôsledku prijíma vierou, pretože ide o „presvedčenie o veciach, ktoré sa nevidia“. Ide o presvedčenie o vzniku vesmíru hypotetickým spontánnym prírodným procesom, ktorý je nedostupný pozorovaniu či experimentu (je nedostupný empirickej vede). Keďže pre takúto predstavu neexistuje

ucelená overená vedecká podpora – vedecké poznanie – ide dokonca aj v rámci materialistického svetonázoru o *slepú vieru*. Takáto slepá viera prináša len falošné uistenie – že duša človeka zaniká smrťou spolu s telom, že po smrti nič nie, že neexistuje súd a večné zatratenie –, a neprináša žiadnu nádej,

nádej na vzkriesenie z mŕtvych a večný život.

Aj presvedčenie o vzniku vesmíru Božím stvorením sa prijíma vierou. Táto viera však nie je slepá, je správna (pravá), pretože je postavená na zjavení živého večného Stvoriteľa, na pravdivom slove pravdivého Boha.

Peter Vajda

Odkazy

- A) Carmeliho kozmologická všeobecná relativita je päťrozmerná (5D). Tak ako všeobecná teória relativity pracuje so zakriveným časopriestorom, teda je štvorrozmerná (4D), Carmeli v svojej kozmologickej všeobecnej relativite pridáva časopriestoru ešte jeden rozmer, rozmer rýchlosti: Behar, S. and Carmeli, M., Cosmological relativity: a new theory of cosmology, *Int. J. Theor. Phys.* 39(5):1375–1396, 2000
 Hartnett, J.G., The distance modulus determined from Carmeli's cosmology fits the accelerating universe data of the high-redshift type Ia supernovae without dark matter, [arXiv:astro-ph/0501526], *Found. Phys.* 36(6): 839–861, 2006
 Carmeli, M., Hartnett, J.G. and Oliveira, F.J., The cosmic time in terms of the redshift, [arXiv:gr-qc/0506079], *Found. Phys. Letters* 19(3):277–283, 2006
 Oliveira, F.J. and Hartnett, J.G., Carmeli's cosmology fits data for an accelerating and decelerating universe without dark matter nor dark energy, [arXiv: astro-ph/0603500], *Found. Phys. Lett.* 19(3):277–283, 2006
 Hartnett, J.G., Spiral galaxy rotation curves determined from Carmelian general relativity, [arxiv:astro-ph/0511756], *Int. J. Theor. Phys.* 45(11):2118–2136, 2006
 Gemelli, G., Particle production in 5-Dimensional cosmological relativity, *Int. J. Theor. Phys.* DOI: 10.1007/s10773-006-9187-z, 2006; Gemelli, G., Hydrodynamics in 5-dimensional cosmological special relativity, [arxiv:gr-qc/0610010], *Int. J. Theor. Phys.* (in press) 2006
- B) Hypotéza Veľkého tresku je v rozpore s minimálne 30 dôležitými astronomickými či astrofyzikálnymi pozorovaniami, pozri web zdroj (v angličtine): <https://www.spaceandmotion.com/cosmology/top-30-problems-big-bang-theory.htm>
- C) Existujú aj iné (viaceré) fyzikálne príčiny, ktorých dôsledkom je červený posun. Červený posun spôsobuje napríklad Dopplerov jav, čiže červený posun vo svetle prichádzajúcom z hviezd môže byť dôsledkom vzdalovania sa hviezd naprieč priestorom, ktorý sám sa nerozpína. Rovnako je možné prisúdiť červený posun rozpínaniu sa samotného vesmírneho priestoru spolu aj s hviezdami alebo kombinácii oboch javov.
- D) V Einsteinovej teórii platí ekvivalencia medzi hmotou a energiou, hmota sa môže premeniť na energiu a opačne.
- E) Video National Geographic o pôvode vesmíru (v angličtine): <https://www.youtube.com/watch?v=HdPzOWILrBc>
- F) Podrobnejšie v pripravovanej publikácii „Materialistický a biblický pohľad na svet“, vyd. SOLAS
- G) Web stránka *Vedátor*: <https://vedator.space/planckove-jednotky-odhaluju-podstatu-vesmiru/>

Milí priatelia a sympatizanti časopisu Solas!

Službu združenia Solas môžete podporiť aj svojimi 2 percentami z dane z príjmu. Na príjem 2 percent z dane z príjmu sme zaregistrovaní „V Notárskom centrálnom registri určených právnických osôb (NCRpo) dňa 14. 10. 2021 pod sp. zn. NCRpo 1524/2021“. Zdaňovacie obdobie 2021 (rok príjmu 2 % podielu zaplatenej dane 2022).

Údaje, ktoré potrebujete uviesť do vašich formulárov k poukázaniu 2% z dane z príjmov, do oddielu „Údaje o prijímateľovi“:

IČO: **42064619**

Právna forma: **Občianske združenie**

Obchodné meno (názov): **Solas**

Sídlo – ulica: **Smreková**

Súpisné/orientačné číslo: **3093/11**

PSČ: **010 07** Obec: **Žilina 7**

Solas číslo 53, 14. ročník, 2021/4 (zima)

Časopis *Solas* vydáva občianske združenie Solas, Smreková 11, 010 07 Žilina 7. IČO: 42064619. Je evidovaný Ministerstvom kultúry SR pod číslom EV 22/08.

Vychádza štyrikrát do roka.

Je nepredajný. Odberateľom ho zasielame bezplatne.
Číslo 53 vyšlo 1. decembra 2021 v náklade: 1 250 ks.

Tlač a distribúcia: Alfa print, s. r. o., Martin, www.alfaprint.sk
Žiadosti o zaradenie do zoznamu odberateľov pošlite na poštovú alebo e-mailovú adresu redakcie.

Dobrovoľné finančné príspevky a dary môžete posielat' na účty:
Z územia Slovenska: VÚB Žilina, číslo účtu: SK08 0200 0000 0024 8691 6455.
Zo zahraničia: Číslo účtu v tvare IBAN: SK08 0200 0000 0024 8691 6455,
SWIFT: SUBASKBX; VÚB, Mlynské nivy 1, SK 829 90 Bratislava 25, Slovakia, Europe.

Fotografie: Redakcia *Solas*

Zodpovedný redaktor: Drahoslav Vajda, <http://drahoslav.solas.sk>
Poštová adresa redakcie: Redakcia *Solas*, P. O. Box 76, 010 07 Žilina 7, Slovensko
(Address: Editorial Board *Solas*, P. O. Box 76, SK 010 07 Zilina 7, Slovakia, Europe)
tel.: +421 948 444 155

e-mail: redakcia.solas@solas.sk; solas@solas.sk
web stránky: www.solas.sk; casopis.solas.sk; blog.solas.sk

ISSN 1337-883X

SOLA SCRIPTURA
SOLUS CHRISTUS
SOLA GRATIA
SOLA FIDE
SOLI DEO GLORIA

Solas

**... a kto by stratil svoju dušu pre mňa,
ten ju zachráni.**

Lukáš 9:24

Jedine Bohu patří sláva

**Časopis Solas je, alebo sa môže stať, aj Vaším časopisom.
Čítajte a rozširujte ho. Prispievajte svojimi článkami, svojím svedectvom.
Podporujte ho modlitebne, podporujte ho finančne.**

www.solas.sk